

แผนการสอนรายวิชาเลือก

รายวิชา คิดเป็นกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ทร02029 สาระทักษะการเรียนรู้ 1 หน่วยกิต

การเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ICT

ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

คำนำ

แผนการจัดการเรียนการสอนรายวิชา คิดเป็นกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทร02029 สาระทักษะการเรียนรู้ ระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบ ONIE MODEL 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดสภาพ ปัญหา ความต้องการในการเรียนรู้ (O : Orientation) ขั้นตอนที่ 2 การแสวงหาข้อมูลและจัดการเรียนรู้ (N : New ways of learning) ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติและนำไปประยุกต์ใช้ (I : Implementation) ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล (E : Evaluation) ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนเล่มนี้ ผู้จัดทำได้รวบรวมองค์ความรู้ ทักษะและสภาพปัญหาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผ่านมา เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยบูรณาการเนื้อเข้ากับสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT)

ขอขอบคุณ ภาควิชาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้ความรู้ คำแนะนำและให้คำปรึกษาเป็นแนวทาง ทำให้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เล่มนี้จนสำเร็จเป็นรูปเล่มสมบูรณ์ ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้นำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพหากพบข้อผิดพลาดหรือมีข้อเสนอแนะประการใด ผู้จัดทำขอน้อมรับไว้แก้ไข ปรับปรุงด้วยความขอบคุณยิ่ง

อาคม จันตะนี

พฤศจิกายน 2557

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	2
สารบัญ	3
คำอธิบายรายวิชา	4
วิเคราะห์ความยากง่ายในการจัดการเรียนรู้	5
การจัดการเรียนรู้รายภาค	7
แผนทางการเรียนรู้นอกเวลา	9
แผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (กรต.)	45
แผนการจัดการเรียนการสอน	60
บรรณานุกรม	72
ผู้จัดทำ	73

คำอธิบายรายวิชา ทร02029 คิดเป็นกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สาระทักษะการเรียนรู้ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1 หน่วยกิต (40 ชั่วโมง)

มาตรฐานที่ 1.4 มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการคิดเป็น

ศึกษาและฝึกทักษะเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

หลักการและปรัชญาคิดเป็น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ความรู้ที่จำเป็น เช่น วิธีการวิเคราะห์ รายรับ-รายจ่าย วิธีการประหยัด คุณธรรม เช่น มีวินัยในการใช้จ่าย ซื่อสัตย์สุจริต ประหยัด ฯลฯ

คิดเป็นแบบพอเพียงจากกรณีตัวอย่างผู้ประสบความสำเร็จด้านเศรษฐกิจพอเพียง การบูรณาการ ทักษะเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ควรจัดในลักษณะของการบูรณาการทักษะต่าง ๆ ไปพร้อมกับการสร้างสถานการณ์ในการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ฝึกเรียนรู้เกี่ยวกับการคิด เป็นกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ทำให้การเรียนรู้ด้วยตนเองประสบความสำเร็จ และนำความรู้ไปใช้ในวิถีชีวิตให้เหมาะสม กับตนเอง และชุมชน สังคม

การวัดและประเมินผล

ใช้การประเมินจากสภาพจริงของผู้เรียนที่แสดงออกเกี่ยวกับการคิดเป็นกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วิเคราะห์ความยากง่ายในการจัดการเรียนรู้
รายวิชา คิดเป็นกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทร02029

วิเคราะห์ความยากง่ายในการจัดการเรียนรู้ รายวิชา คิดเป็นกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทร02029
สาระทักษะการเรียนรู้ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1 หน่วยกิต (40 ชั่วโมง)

มาตรฐานที่ 1.4 มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการคิดเป็น

หัวเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	ระดับความยากง่าย			การจัดการเรียนรู้		
			ง่าย	ปานกลาง	ยาก	นอกเวลา	กรด.	ชั้นเรียน
คิดเป็นกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. สามารถสรุปหลักการและปรัชญาการคิดเป็นได้	1. หลักการและปรัชญาคิดเป็น	✓			✓		
	2. รู้และเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	2. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ที่จำเป็น เช่น วิธีการวิเคราะห์ รายรับ-รายจ่าย รู้วิธีการประหยัด มีคุณธรรม เช่น มีวินัยในการใช้จ่าย ซื่อสัตย์สุจริต ประหยัด ฯลฯ	✓			✓		
	3. สามารถบูรณาการทักษะการคิดกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อไปใช้ในชีวิตประจำวัน	3. คิดเป็นแบบพอเพียงจากกรณีตัวอย่างผู้ประสบความสำเร็จด้านเศรษฐกิจพอเพียง การบูรณาการทักษะเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน			✓			✓
	4. มีเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง			✓			✓	

การจัดการเรียนรู้รายภาค
รายวิชา คิดเป็นกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทร02029

การจัดการเรียนรู้รายภาค รายวิชา คิดเป็นกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทร02029

สาระทักษะการเรียนรู้ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1 หน่วยกิต

หัวเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้	วิธีการเรียนรู้	ชั่วโมง/สัปดาห์
คิดเป็นกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. สามารถสรุปหลักการและปรัชญาการคิดเป็นได้ 2. รู้และเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. หลักการและปรัชญาคิดเป็น 2. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ที่จำเป็น เช่น วิธีการวิเคราะห์ รายรับ-รายจ่าย รู้วิธีการประหยัด มีคุณธรรม เช่น มีวินัยในการใช้จ่าย ซื่อสัตย์สุจริต ประหยัด ฯลฯ	การเรียนรู้นอกเวลา	31
	3. สามารถบูรณาการทักษะการคิดกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อไปใช้ในชีวิตรประจำวัน	3. คิดเป็นแบบพอเพียงจากกรณีตัวอย่างผู้ประสบความสำเร็จด้านเศรษฐกิจพอเพียง	การเรียนรู้การสอน	6
	4. มีเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง	4. การบูรณาการ ทักษะเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน	เรียนรู้ด้วยตนเอง (กรต.)	3
	รวมจำนวนชั่วโมงในการเรียนรู้			40

แผนการเรียนรู้นอกเวลา
รายวิชา คิดเป็นกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทร02029

คำแนะนำในการเรียนรู้นอกเวลา

การเรียนรู้นอกเวลา

คือวิธีการเรียนรู้วิธีหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนแบบ กศน. โดยครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดตารางการเรียนรู้ตามแผนการสอน นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อื่นตามความสนใจ เนื้อหาสาระการเรียนรู้นอกเวลาตรงตามตัวชี้วัด มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ มีการวัดผล ประเมินผล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างเป็นระบบ และครูผู้สอนเป็นที่ปรึกษาในการเรียนรู้นอกเวลา

วิธีการเรียนรู้

เรียนรู้จากใบความรู้ สื่อการเรียนรู้ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ครูผู้สอนกำหนด ตามจำนวนชั่วโมงที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

สื่อและแหล่งเรียนรู้

เรียนรู้จากเอกสารใบความรู้ ใบความรู้มัลติมีเดีย (ถ้ามี) ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และศึกษาเพิ่มเติมจากสื่ออื่นๆ ฯลฯ

หลักฐานการเรียนรู้

บันทึกหลังการเรียนรู้ หรือรายงานผลการเรียนรู้ ที่แสดงให้เห็นว่ามีการเรียนรู้ตามข้อกำหนดในแผนการสอน หรือสัญญาการเรียนรู้ (Learning Contact)

การวัดผลประเมินผล

ประเมินผลความก้าวหน้าการเรียนรู้จากบันทึกหลังการเรียนรู้ ตามตัวชี้วัดที่กำหนดในหลักสูตร

ใบความรู้มัลติมีเดียที่ 1

เรื่อง คิดเป็นเห็นธรรม

คำแนะนำ นักศึกษาสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจากใบความรู้มัลติมีเดียที่ครูผู้สอนกำหนด หรือศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารประกอบการสอน หนังสือประกอบการเรียนการสอนที่สถานศึกษากำหนด โดยมีครูผู้สอนเป็นที่ปรึกษาในการเรียนรู้ตามแผนการสอน (เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตและ Ctrl+คลิกที่ภาพหรือลิงค์ เพื่อรับชมวิดีโอ)

แหล่งที่มา : https://www.youtube.com/watch?v=_Vthch2u8Vw

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง หลักการและปรัชญาคิดเป็น

ความหมายของ “คิดเป็น”

ดร. โกวิท วรพิพัฒน์ ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับ “คิดเป็น” ว่า “บุคคลที่คิดเป็นจะสามารถเผชิญปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีระบบ บุคคลผู้นี้จะสามารถพินิจพิจารณาสาเหตุของปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ และสามารถรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับทางเลือก เขาจะพิจารณาข้อดีข้อเสียของแต่ละเรื่องโดยใช้ความสามารถเฉพาะตัวค่านิยมของตนเอง และสถานการณ์ที่ตนเองกำลังเผชิญอยู่ประกอบการพิจารณา “คิดเป็น” เป็นเป้าหมายสำคัญในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ เช่น ได้ดำเนินโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ โครงการรณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือแห่งชาติ โครงการการศึกษาประชาชนและการศึกษาต่อเนื่อง เป็นต้น จากนั้นจึงได้มีการประยุกต์มาการเป็นปรัชญาของการจัดการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

“คิดเป็น” มีความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนต้องการความสุข แต่ความสุขของแต่ละคนแตกต่างกัน เนื่องจากมนุษย์มีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ เช่น เพศ วัย สภาพสังคมสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ซึ่งทำให้ความต้องการและความสุขของแต่ละคนไม่เหมือนกัน

การ “คิดเป็น” เป็นการคิดเพื่อแก้ปัญหา คือ มีจุดเริ่มต้นที่ปัญหาแล้วพิจารณาย้อนไต่ตรองถึงข้อมูล 3 ประเภท คือ ข้อมูลด้านตนเอง ชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม และข้อมูลวิชาการ ต่อจากนั้นก็ลงมือกระทำ ถ้าหากสามารถทำให้ปัญหาหายไป กระบวนการก็ยุติลง แต่ถ้าหากบุคคลยังไม่พอใจแสดงว่ายังมีปัญหาอยู่ บุคคลก็จะเริ่มกระบวนการพิจารณาทางเลือกใหม่อีกครั้ง และกระบวนการนี้ยุติลงเมื่อบุคคลพอใจและมีความสุข

ความเชื่อพื้นฐานของปรัชญา “คิดเป็น”

1. คนมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย ความต้องการของคนก็ไม่เหมือนกัน
2. แต่ทุกคนต้องการความสุข
3. ความสุขของแต่ละคนจึงแตกต่างกัน
4. ความสุขของแต่ละคนจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อ มนุษย์ กับสภาวะแวดล้อมที่เป็นวิถีชีวิตของตนสามารถปรับเข้าหากันอย่างผสมกลมกลืนจนเกิดความพอดี และพอใจ

5. แต่สภาวะแวดล้อมในสังคมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ก่อให้เกิดปัญหา ก่อให้เกิดความทุกข์ความไม่สบายใจ ไม่สบายกายเกิดขึ้นได้เสมอ

6. คนคิดเป็นเชื่อว่า ทุกข์ หรือปัญหาเป็นเรื่องธรรมชาติ ที่เกิดขึ้นได้ สามารถแก้ไขได้ ถ้ารู้จักแสวงหาข้อมูลหลายๆ ด้าน รู้จักวิเคราะห์ข้อมูล รู้จักใช้ข้อมูลในการตัดสินใจอย่างน้อย 3 ประการ คือข้อมูลทางวิชาการ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมทางสังคมในวิถีชีวิต วิถีวัฒนธรรม ประเพณีและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ซึ่งครอบคลุมถึงการพึ่งพาตนเอง และความพอเพียงด้วย

7. เมื่อได้พัฒนาทักษะการตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล และไตร่ตรองข้อมูลอย่างรอบคอบ ทั้ง 3 ด้าน จนมีความพอใจแล้ว ก็พร้อมจะรับผิดชอบการตัดสินใจนั้นอย่างสมเหตุสมผลเกิดความพอดี ความสมดุลระหว่างชีวิต กับธรรมชาติอย่างสันติสุข

8. อย่างไรก็ตามสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ เป็นสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง ที่รวดเร็วและรุนแรงปัญหาก็เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทุกข์ก็เกิดขึ้น ดำรงอยู่ และดับไป เปลี่ยนโฉมหน้าไปตามกาลสมัยกระบวนทัศน์ในการดับทุกข์ก็ต้องพัฒนารูปแบบ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น อยู่ตลอดเวลาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปด้วย

9. กระบวนการตอบทุกข์หรือการแก้ปัญหาจึงหมุนเวียนมาจนกว่าจะพอใจอีกเป็นเช่นนี้อยู่อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การสอนแบบคิดเป็นจึงไม่มีการสอนแบบสำเร็จรูป ว่าอะไรถูก อะไรผิด ขึ้นอยู่กับบริบทและสิ่งแวดล้อมแต่ละคนจะมีบริบทไม่เหมือนกัน แต่เมื่อนำมาถกเถียงกัน นำมาอภิปราย ถกเถียงกันจะเกิดความรู้แตกฉานยิ่งขึ้น

กระบวนการแก้ปัญหาของการคิดเป็น

1. ขั้นสำรวจปัญหา เมื่อเกิดปัญหา ย่อมต้องเกิดกระบวนการคิดแก้ปัญหา
2. ขั้นหาสาเหตุของปัญหา เป็นการหาข้อมูลวิเคราะห์ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น เกิดขึ้นได้อย่างไร มีอะไรเป็นองค์ประกอบของปัญหาบ้าง
 - สาเหตุจากตนเอง พื้นฐานของชีวิต ครอบครัว อาชีพการปฏิบัติตน คุณธรรม ฯลฯ
 - สาเหตุจากสังคม บุคคลที่อยู่แวดล้อม ตลอดจนความเชื่อ ประเพณี ฯลฯ
 - สาเหตุจากการขาดวิชาการความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา
3. ขั้นวิเคราะห์ปัญหา หาทางแก้ไขปัญหา เป็นการวิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ปัญหาโดยใช้ข้อมูลด้านตนเอง สังคม วิชาการ มาประกอบในการวิเคราะห์
4. ขั้นตัดสินใจ เมื่อได้ทางเลือกแล้วจึงตัดสินใจเลือกแก้ปัญหาในทางที่มีข้อมูลต่างๆ พร้อม

5. ขั้นตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติ เมื่อตัดสินใจเลือกทางใดแล้ว ต้องยอมรับว่าเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด ข้อมูลเท่าที่มีขณะนั้น ในกาละนั้น และในเทศะนั้น
6. ขั้นปฏิบัติในการแก้ปัญหา ในขั้นนี้เป็นการประเมินผลพร้อมกันไปด้วย ถ้าผลที่
 - พอใจ ก็ถือว่าพบความสุข เรียกว่า “คิดเป็น”
 - ไม่พอใจ หรือผลออกมาไม่ได้เป็นไปตามที่คิดไว้ หรือข้อมูลเปลี่ยนต้องเริ่มต้นกระบวนการคิดแก้ปัญหาใหม่

ลักษณะของคนคิดเป็น 8 ประการ

1. เชื่อในความแตกต่างหลากหลายของคน
2. เชื่อในลักษณะการเปลี่ยนแปลงของชีวิตและสังคมที่มีเกิด ดำรงอยู่ และดับไปเป็นธรรมดา
3. เชื่อมั่นในความพอเพียง พอประมาณ พอดี และรู้จักพึงพาตนเอง
4. เชื่อในหลักของอริยสัจ 4
5. เชื่อว่าทุกข์หรือปัญหาใดๆ ย่อมมีอยู่ในธรรมชาติเป็นของธรรมดา และสามารถแก้ไขได้เสมอ
6. เชื่อมั่นว่าข้อมูลทั้งหลายเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาการตัดสินใจแก้ปัญหาที่ดีต้องรู้จักใช้ รู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่หลากหลายเพียงพอ และครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง คือรู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิชาการที่จะเป็นบ่อเกิดของปัญหา และข้อมูลเกี่ยวกับสังคมสิ่งแวดล้อม ธรรมเนียมประเพณี
7. เผชิญกับปัญหาอย่างรู้เท่าทัน มีสติ ไตร่ตรองอย่างละเอียดรอบคอบ เมื่อตัดสินใจแล้วมีความพอใจและเต็มใจรับผิดชอบกับผลการตัดสินใจเช่นนั้นจนกว่าจะมีข้อมูลใหม่เพิ่มเติมหรือมีข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงไป
8. เชื่อมั่นและมั่นใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามปรัชญา “คิดเป็น” นี้ ผู้เรียนถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ผู้สอนจะเป็นผู้จัดโอกาส จัดกระบวนการ จัดระบบข้อมูลและแหล่งเรียนรู้รวมทั้งจัดบรรยากาศที่เหมาะสมในการเรียนรู้ขึ้น กิจกรรมในการเรียนรู้จะมีแนวทางดังนี้

1. กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์จากปัญหาและความต้องการของตนเองและชุมชน
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ
3. ผู้เรียนเรียนรู้จากการอภิปราย ถกเถียงในประเด็นที่เป็นปัญหา
4. ผู้เรียนเรียนรู้จากกระบวนการกลุ่ม มีการใช้ข้อมูลหลาย ๆ ด้าน
5. ผู้เรียนเรียนรู้จากวิถีชีวิต วิธีการทำงาน วิถีชุมชน และภูมิปัญญา
6. ผู้เรียนเรียนรู้จากการทำโครงการ การเข้าค่าย การศึกษาดูงาน
7. ผู้เรียนเรียนรู้จากการศึกษาวิจัย ศึกษากรณีตัวอย่างที่หลากหลาย
8. ผู้เรียนได้ฝึกการตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ลึกซึ้งเพียงพอและเชื่อถือได้
9. ผู้เรียนรู้จักการใช้เทคนิคกระบวนการต่าง ๆ เช่น การนำเวทีชาวบ้านมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาปัญหาและคิดแก้ปัญหาของตนเองและชุมชน
10. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักการตัดสินใจในการแก้ปัญหาบนพื้นฐานของข้อมูลที่เพียงพอ ทั้งข้อมูลตนเอง วิชาการ และสังคมสิ่งแวดล้อม และนำไปสู่การปฏิบัติได้

กระบวนการของการคิด

การคิดเป็นกระบวนการของจิตใจหรือกระบวนการทางสมอง ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การคิดไม่มีขอบเขตจำกัด กระบวนการคิดของมนุษย์เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนที่เริ่มจากสิ่งเร้ามากระตุ้นทำให้จิตใจกับสิ่งเร้าและสมองนำข้อมูลหรือความรู้ที่มีอยู่มาประมวล เพื่อให้ได้ผลของการคิดออกมาเหตุของการคิด ต้นเหตุของการคิดคือสิ่งเร้าที่เป็นปัญหา หรือสิ่งเร้าที่เป็นความต้องการหรือสิ่งเร้าที่ชวนสงสัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 1) สิ่งเร้าที่เป็นปัญหา เป็นสิ่งเร้าประเภทสถานการณ์ เหตุการณ์ หรือสภาวะที่มากกระทบแล้วจำเป็นต้องคิด (Have to think) เพื่อกระทำการหนึ่งสิ่งใดที่จะทำให้อาการนั้นลดไปหรือหมดไป

2) สิ่งเราที่เป็นความต้องการ เป็นความต้องการสิ่งที่ดีขึ้นกว่าเดิมในแง่ต่าง ๆ เช่น ต้องการลดต้นทุนในการผลิตสินค้า ต้องการทำงานโดยใช้เวลาน้อยลง ต้องการความปลอดภัยมากขึ้นจึงต้องการการคิด (Want to think) มาเพื่อทำให้ความต้องการหมดไป

3) สิ่งเราที่ชวนสงสัย เป็นสิ่งเราแปลกๆ ใหม่ ๆ ที่มากระตุ้นให้สงสัย อยากรู้ ซึ่งในสภาพการณ์เดียวกัน สิ่งเราเดียวกัน บางคนอาจไม่อยากรู้ก็ไม่เกิดการคิด แต่บางคนก็อยากรู้ซึ่งอาจเกิดจากบุคลิกภาพประจำตัวที่เป็นคนช่างคิด ช่างสงสัย ทำให้ต้องการคำตอบเพื่อตอบข้อสงสัย นั้นๆ ซึ่งลักษณะเช่นนี้ควรได้รับการฝึกฝนและพัฒนาต่อไป

ผลของการคิด คือคำตอบหรือวิธีการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปแก้ปัญหาที่พบ หรือเพื่อให้ความต้องการ หรือความสงสัยลดลงหรือหมดไป ผลของการคิดได้แก่

- 1) คำตอบของปัญหาที่พบ หรือคำตอบที่สนองต่อความต้องการของตน ซึ่งรวมไปถึงวิธีการในการแก้ปัญหา ขั้นตอนในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้คำตอบนั้นๆ
- 2) แนวคิด ความรู้ ทางเลือก และสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งเป็นสิ่งใหม่ ๆ

การคิด

จากหนังสือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการหน้า 6 กล่าวถึงสมรรถนะที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

สมรรถนะการคิด ดังกล่าว เมื่อมาพิจารณาทำความเข้าใจในรายละเอียดจะเห็นว่ามีความคลุมเครือและสับสนอยู่ ลองมาเริ่มด้วยคำถามเกี่ยวกับการคิดดังต่อไปนี้

1. มนุษย์คิดด้วยอะไร
2. ลักษณะอย่างไรจึงเรียกว่าการคิด
3. องค์ประกอบของการคิดมีอะไรบ้าง
4. การคิดมีกี่ประเภท
5. การคิดมีประโยชน์อะไร

ประเภทของการคิด การคิดแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลัก คือ

1. คิดจินตนาการ (จิตคิดเห็นหรือคิดในสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง เป็นประเภทไร้สำนึกเพราะปล่อยให้ล่องลอยไป ปราศจากการควบคุม แต่ก็ยังเป็นประโยชน์ เพราะเป็นฐานของการคิดสร้างสรรค์ถ้ามีฐานเหตุผลเข้ามาสนับสนุน)

2. คิดอย่างมีเหตุผล คือ คิดด้วยการพิจารณาเงื่อนไขจำเป็นที่ทำให้สิ่งหนึ่งเกิดขึ้นตามมาเรียกว่า เหตุ และสิ่งที่เกิดขึ้นตามหลังเงื่อนไขจำเป็นนั้นเรียกว่า ผล ในกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลแตกออกเป็นหลักใหญ่ กระบวนการคิดที่ใช้เป็นหลักทั่วไปในทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดกรีก โรมัน พุทธ คือการใช้หลักเหตุผล หรือกระบวนการคิดของใคร เช่น จอห์น สจ๊วต มิลล์, ฟรานซิส เบคอนก็ตามจะจับลงในพื้นฐาน 4 ประการ (ของโยนิโสมนสิการ) ได้อีก 4 ประการตามลำดับ คือ

- 1). คิดอย่างมีจุดหมาย
- 2) คิดเป็นไปตามลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง
- 3) คิดด้วยหลักเหตุผล
- 4) คิดให้เกิดเกิดประโยชน์

ในข้อ 3 คิดด้วยหลักเหตุผล หรือ คิดถึงเหตุที่มาและผลที่เกิดขึ้น แยกย่อยได้เป็นกระบวนการคิดย่อยอีก 10 วิธี คือ

1) **วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย** คือ การคิดเพื่อเป็นลำดับขั้นตอนย้อนไปดูเงื่อนไขจำเป็นของสิ่งที่ต้องการคำตอบ อาจแยกวิธีคิดนี้ได้ 2 อย่าง คือ

ก. คิดแบบปัจจัยสัมพันธ์ คือ เมื่อมีปรากฏการณ์ที่ต้องการหาคำตอบ (เหตุ) ก็มอยย้อนไปดูภาวะเงื่อนไขที่ทำให้สิ่งนั้นเกิดขึ้น

ข. คิดแบบสอบสวน หรือ ตั้งคำถาม คือ เมื่อมีปรากฏการณ์ที่ต้องการหาคำตอบ (เหตุ) ก็ถามถึงภาวะเงื่อนไข เช่น ทำไม เพราะเหตุใด อะไรคือสาเหตุ อะไรเงื่อนไขที่ทำให้ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้น ฯลฯ

2) **วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ** หรือกระจายเนื้อหา (วิเคราะห์) เมื่อมีปรากฏการณ์ที่ต้องการหาคำตอบ (เหตุ) ในปรากฏการณ์นั้นเกิดขึ้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ในแต่ละองค์ประกอบมีลักษณะอย่างไร มีคุณสมบัติเฉพาะตัวอย่างไร เช่น ต้มยำโฮกฮือ ที่กินในหน้าฝนป้องกันหวัด เหตุจากองค์ประกอบใด น้ำ หอมแดง ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด น้ำปลา มะนาว (มะขามเปียก) เมื่อแยกแยะแล้วจะเห็นได้ว่ามีองค์ประกอบสมุนไพรป้องกันหวัดอยู่

3) **วิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา** (กฎธรรมชาติ) คือ เมื่อมีปรากฏการณ์ที่ต้องการหาคำตอบ (เหตุ) ให้พิจารณาเงื่อนไขกฎธรรมชาติ คือ สรรพสิ่งทั้งหลายจะคงสภาพเดิมอยู่ไม่ได้ ดังนั้น ทุกสิ่งต้องมีการเปลี่ยนแปลง และ สิ่งใดที่เปลี่ยนแปลงได้ย่อมไม่มีความเป็นอัตตา (คงแท้ แน่นนอนไม่เปลี่ยนแปลง) หรือเรียกว่า ไตรลักษณ์ หรือ สามัญลักษณ์ จึงเรียกความคิดแบบนี้ได้อีกอย่างหนึ่งว่าวิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ วิธีคิดแบบนี้มี 2 ขั้นตอน คือ

ก. ขั้นที่หนึ่ง รู้เท่าทันและยอมรับความจริง คือ ขั้นที่มองสภาพที่ปรากฏ พิจารณาถึงเงื่อนไขที่ทำให้สิ่งนั้นเกิดด้วยหลักธรรมชาติ (ธรรม = สิ่ง, ชาติ = เกิด ธรรมชาติ (ท่า มะ ชา ตี คือ สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามเงื่อนไขที่เราบังคับไม่ได้) เป็นการพิจารณามองเงื่อนไขการเกิดอย่างกลางๆ (ทุกสิ่งเกิดขึ้นต้องมีเหตุ เงื่อนไขจำเป็น)

ข. ขั้นที่สอง แก้ไขและทำการไปตามเหตุปัจจัย เมื่อรู้เงื่อนไขจำเป็นที่ทำให้ปรากฏการณ์นั้นเกิดขึ้นแล้ว ก็สามารถปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับเงื่อนไขนั้นได้

4) วิธีคิดแบบแก้ปัญหา หรือวิธีคิดแบบอริยสัจสี่ เมื่อมีปรากฏการณ์ที่ต้องการหาคำตอบ (เหตุ) ก็เอาปรากฏการณ์นั้นเป็นผล แล้วคิดจากผลที่เกิดขึ้นไปหาเงื่อนไขที่ทำให้ปรากฏการณ์นั้นเกิดท่านพระพรหมคุณาภรณ์ (ปยุตฺ ปยุตฺโต) ได้แจกแจงย่อยเป็น 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดรู้ คือ แจกแจงแถลงปัญหา ทำความเข้าใจปัญหา สภาพและขอบเขตของปัญหาให้เข้าใจชัดเจนว่าเป็นอะไร คืออะไร เป็นที่ตรงไหน เหมือนแพทย์ตรวจดูอาการของโรค ดูความผิดปกติของร่างกาย วินิจฉัยให้รู้ว่าเป็นอะไร ที่ตรงไหน รู้เข้าใจโรคและร่างกายเฉพาะอย่างยิ่งส่วนซึ่งเป็นที่ตั้งของโรคให้ชัดเจน (ทุกข์)

ขั้นที่ 2 สืบสวนเหตุแห่งทุกข์ที่จะพึงละ คือ วิเคราะห์ค้นหามูลเหตุหรือต้นตอของปัญหาซึ่งจะต้องแก้ไขกำจัดหรือทำให้หมดสิ้นไป ตามปกติขั้นนี้ตรงกับวิธีคิดแบบที่ 1 คือ วิธีคิดแบบปัจจัยการนั่นเอง เหมือนแพทย์ค้นหาสมุตฐานของโรค หาสาเหตุของโรค ซึ่งจะนำไปสู่การรักษาที่ถูกต้องตรงจุดมิใช่รักษาแต่เพียงอาการ (สมุทัย)

ขั้นที่ 3 เล็งหมายชัดซึ่งการดับทุกข์ที่จะทำให้สำเร็จ คือ เล็งเห็นชัดจนถึงภาวะปราศจากปัญหาซึ่งมุ่งหมายว่าคืออะไร เป็นไปได้จริงหรือไม่ อย่างไร มีความชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมายและหลักการทั่วไป หรือตัวกระบวนการของการแก้ปัญหาก่อนที่จะวางรายละเอียดและกลวิธีปลีกย่อยในขั้นตอนการเหมือนแพทย์รู้ว่าโรคนั้นๆ รักษาได้ มองเห็นกระบวนการของโรคชัดเจนว่าจะหายไปได้อย่างไร (นิโรธ)

ขั้นที่ 4 จัดวางวิธีการดับทุกข์ที่จะต้องปฏิบัติ คือ เมื่อมีความชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมายและหลักการทั่วไปแล้ว ก็กำหนดวางพิธีการ แผนการและรายการที่จะต้องทำในการที่จะแก้ไขกำจัดสาเหตุของปัญหาให้สำเร็จ โดยสอดคล้องกับเป้าหมายและหลักการทั่วไปนั้นเพื่อเตรียมแก้ไขปัญหาดต่อไป (มรรค)

5) วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ หรือคิดตามหลักการและความมุ่งหมาย จุดมุ่งหมาย เมื่อมีปรากฏการณ์ที่ต้องการหาคำตอบ (เหตุ) ก็พิจารณาจากจุดมุ่งหมาย หลักการ ของสิ่งที่ต้องการจะหาคำตอบว่าเงื่อนไขในแต่ละส่วน แต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์สอดคล้องว่าเป็นเงื่อนไขจำเป็นอันจะนำไปสู่การหาคำตอบได้ตรงกับที่ต้องการหรือไม่ กิจกรรม หรือความคิดที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนมีลำดับต่อเนื่องหรือไม่ ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่

6) **วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก** คือ เมื่อมีปรากฏการณ์ที่ต้องการหาคำตอบ (เหตุ) จากข้อมูลที่มี พิจารณาศึกษาในด้านคุณประโยชน์ หรือจุดแข็ง พิจารณาในด้านที่เป็นผลเสีย หรือจุดอ่อน มองให้ครบทั้งข้อดี ข้อเสีย และปรับคิดหาทางแก้ไขในสิ่งใหม่ (คิดสร้างสรรค์) เพื่อหาทางแก้ไขหรือทางออกให้หลุดรอดปลอดภัยจากข้อบกพร่องต่างๆ ให้ได้ประโยชน์สูงสุดต่อไป

7) **วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม** เมื่อมีปรากฏการณ์ที่ต้องการหาคำตอบ (เหตุ) ก็นำเงื่อนไขคุณค่า (ประโยชน์ สิ่งที่มีคุณค่า คือ สิ่งที่มีประโยชน์) คุณค่าจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ตามคุณสมบัติ คือ

ก. คุณค่าแท้ หมายถึง ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากคุณสมบัติของสิ่งนั้น เช่น เกล็ด มีคุณสมบัติความเค็ม คุณค่านี้ต้องใช้ความรู้ ปัญญาในการตัดสินใจ

ข. คุณค่าเทียม หมายถึง ประโยชน์ที่มนุษย์เป็นผู้กำหนด เช่น ค่าของเงินตรา ตำแหน่งความสวยงาม เป็นประโยชน์เพื่อสนองตัณหา อาจเรียกว่าคุณค่าที่สนองตัณหาก็ได้ วิธีคิดแบบนี้มุ่งให้เข้าใจและเลือกคุณค่าแท้ที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตอย่างแท้จริงเพื่อประโยชน์สุข ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

8) **วิธีคิดแบบอุบายปลูกเร้าคุณธรรม** เมื่อมีปรากฏการณ์ที่ต้องการหาคำตอบ (เหตุ) ให้คิดการหาเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดประโยชน์ เป็นวิธีคิดส่งเสริมสิ่งที่ดีให้เกิดในการค้นหาเงื่อนไขที่เป็นไปการสร้างความคิดดี ปรากฏการณ์อาจมีเงื่อนไขให้มุ่มมองได้มุ่มมอง อาจมีทั้งบวกและลบ การมองแบบนี้มุ่งให้หาเหตุที่เป็นทางบวก

9) **วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน** เมื่อมีปรากฏการณ์ที่ต้องการหาคำตอบ (เหตุ) ก็พิจารณาเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับปัจจุบัน และนำมายกให้เห็นว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อปัจจุบัน และเงื่อนไขปัจจุบันอาจเป็นเงื่อนไขที่ต่อเนื่องไปถึงอนาคต

10) **วิธีคิดแบบวิภาษวาท** เมื่อมีปรากฏการณ์ที่ต้องการหาคำตอบ (เหตุ) ก็ใช้การกล่าวแยกแยะ (วิเคราะห์) จำแนกให้เห็นทุกด้าน พระพรหมคุณาภรณ์ กล่าวไว้ว่า “คำว่าวิภาษวาทแปลว่า การพูดแยกแยะ จำแนกแจ่มแจ้ง แลถึงความแบบวิเคราะห์ เป็นการมองและแสดงความจริง โดยแยกแยะออกให้เห็นแต่ละแง่แต่ละด้านให้ครบทุกด้าน ไม่ใช่จับเอาบางแง่ขึ้นมาวินิจฉัยตีคลุมลงไปอย่างนั้นทั้งหมด ความจริงวิภาษวาทเป็นชื่อเรียกกระบวนการความคิดของพระพุทธศาสนาทั้งหมด มีความหมายครอบคลุม วิธีคิดที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นหลาย ๆ อย่าง ”อย่างไรก็ตามกระบวนการคิดย่อย 10 วิธีของโยนิโสมนสิการนี้ต่างต้องใช้พื้นฐาน 4 ประการ ของโยนิโสมนสิการ ทั้งสิ้น คือ ต้องมีจุดหมาย เป็นลำดับขั้นตอน ใช้เหตุผลและก่อให้เกิดประโยชน์

3. **คิดสร้างสรรค์** คือการคิดเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ การคิดสร้างสรรค์นี้ เริ่มด้วยพื้นฐานความรู้ที่มีความชำนาญ คล่อง นำมาสร้างสิ่งที่แปลกใหม่ ใช้ความยืดหยุ่นปรับแต่ง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ใหม่ ๆ เพื่อความกระฉ่งในการทำ ความเข้าใจการคิด มีคำที่ควรรู้เกี่ยวกับการคิด คือ

- คิด (think) กระบวนการปรุงแต่งของจิต กระบวนการทำงานของระบบสมอง (สังขาร ตามความหมายของพุทธ)
- สงสัย ยังไม่มีความแน่ใจในคำตอบ หรือ ไม่แน่ใจในคำตอบ
- ตรึก (concentrate) การเอาจิตไปจับที่สิ่งใดสิ่งหนึ่ง (บาลี ตกฺก สันนากถฺต ตรก อ่านว่า ตะระกะ)
- ตรอง (critique) การติดตามการเคลื่อนไหวในสิ่งที่จิตได้ตรึก (วิจารณ์ พิจารณา)
- วิจารณ์, พิจารณา (critique) การเอาจิตดูในรายละเอียดของสิ่งที่ได้สัมผัส
- ตรึกตรอง การเอาจิตเข้าไปจับสิ่งหนึ่งแล้วยกขึ้นพิจารณา (ต้องใช้เหตุผล)
- เหตุ (cause) ภาวะเงื่อนไขจำเป็นที่ทำให้สิ่งหนึ่งเกิดขึ้นตามมา
- ผล สิ่งที่เกิดขึ้นตามภาวะเงื่อนไขจำเป็น
- พิสูจน์ (proof) การนำหลักฐานประจักษ์มายืนยันว่าจริงหรือเท็จ
- ยืนยัน (affirmo) การนำจินตลักษณ์ (image) 2 จินตลักษณ์ หรือ 2 ความคิดรวบยอด (concepts) มาเปรียบเทียบกันและสอดคล้องกัน
- ปฏิเสธ (nego) การนำจินตลักษณ์ 2 จินตลักษณ์ หรือ 2 ความคิดรวบยอดมาเปรียบเทียบกันและไม่สอดคล้องกัน หรือเข้ากันไม่ได้
- มนสิการ การเอาจิตจับจดจ่อกับสิ่งหนึ่ง (มน = ใจ สิการ = จดจ่อ)
- ญาณ (know) ภาวะรู้
- ภาวะรู้ (know) การที่จิตรู้สึกจากสิ่งที่ได้สัมผัส
- ความรู้ (knowledge) สิ่งที่จิตบันทึก (สังสม) ไว้
- วิทยา ความรู้
- ญาณวิทยา ความรู้ในการแสวงหาความรู้ (theory of knowledge)
- ผัสสะ (sense) การที่กายกระทบกับรูป รส กลิ่น เสียง วัตถุ (อารมณ์) รับรู้ (perceive) การที่จิตกระทบกับสิ่งที่ได้สัมผัส (เวทนา)
- จำ (memory) การที่จิตบันทึก (สังสม) สิ่งที่ได้สัมผัส (สัญญา)
- กระจ่างความคิด (clarify) การที่จิตได้รู้ลึก รู้รอบ รู้ทั่วในสิ่งที่ได้รู้ (วิญญาน)
- ปัญญา (wisdom) ภาวะที่จิตรู้สึก รู้รอบ รู้ทั่ว รู้กระจ่าง (ส่วนหนึ่งใช้เหตุผล)

- จินตมยปัญญา ภาวะรู้กระจ่างอันเกิดจากกระบวนการคิด (ต้องใช้เหตุผล) (การคิดโดยกระบวนการวิทยาศาสตร์ คือ กระบวนการคิดด้วยเหตุผลแบบอุปนัย) วิจาร์ณ, พิจาร์ณ การเอาจิตดูในรายละเอียดของสิ่งที่ได้สัมผัส (ต้องใช้เหตุผล) วิเคราะห์ แยกแยะ (ต้องใช้เหตุผล)สังเคราะห์นำมาร่วมกัน เชื่อมกัน (สังเคราะห์) (ต้องใช้เหตุผล)

กระบวนการคิดที่กระทรวงศึกษาต้องการ

ความสามารถในการคิดที่กระทรวงศึกษาต้องการ คือ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดอย่างเป็นระบบ

1. การคิดอย่างเป็นระบบ ควรมาก่อน เนื่องจากเป็นกระบวนการคิดทั้งหมด ตัวบ่งชี้การคิดอย่างเป็นระบบ คือ คิดอย่างมีจุดหมาย คิดอย่างเป็นลำดับขั้นตอน คิดด้วยเหตุผล คิดให้เกิดประโยชน์ที่นักการศึกษา (ศรัทธา) ยึดมั่น คือ กระบวนการวิทยาศาสตร์ อาจใช้กับการคิดกับสิ่งที่สัมผัสได้ดี แต่บันทึก จินตนาการและสร้างสรรค์)

2. การคิดวิเคราะห์ คือ การนำส่วนรวมมาแยกแยะดู องค์ประกอบแต่ละส่วนลักษณะและคุณสมบัติขององค์ประกอบ การทำหน้าที่และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่มีต่อองค์รวม

3. การคิดสังเคราะห์ คือ การนำองค์สิ่งที่มีความแตกต่างกันมาประกอบให้เป็นสิ่งใหม่ (ที่จริงแล้วเป็นความคิดสร้างสรรค์อยู่ด้วย ถ้ามุ่งให้เกิดประโยชน์)

4. การคิดพิจารณา (วิจาร์, พิจาร์ = การตรอง = การเอาจิตไปจับแล้วดูลักษณะ องค์ประกอบคุณสมบัติ การเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลง ฯลฯ) น่าจะเป็นส่วนหนึ่งของการคิดอย่างเป็นลำดับขั้นตอนของการคิดอย่างเป็นระบบ

แหล่งที่มา : http://202.143.165.163/ebook_think/chapter/chap1_2.pdf

ใบความรู้มัลติมีเดียที่ 2

เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำแนะนำ นักศึกษาสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจากใบความรู้มัลติมีเดียที่ครูผู้สอนกำหนด หรือศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารประกอบการสอน หนังสือประกอบการเรียนการสอนที่สถานศึกษากำหนด โดยมีครูผู้สอนเป็นที่ปรึกษาในการเรียนรู้ตามแผนการสอน (เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตและ Ctrl+คลิกที่ภาพหรือลิงค์ เพื่อรับชมวิดีโอ)

แหล่งที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=pzjhwknfBi0>

ใบความรู้ที่ 2

เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ จึงประกอบหลักการทหวิชาและหลักธรรมหลายประการ อาทิ

1. เป็นปรัชญาแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ
2. เป็นปรัชญาในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง
3. จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวทันโลกยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี
4. ความพอเพียง หมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

5. จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน

6. จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ

สรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นิยามของความพอเพียง

ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม กันดังนี้

1. **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
3. **การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไข

การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับความพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

- เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

- เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม เช่น มีความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตไม่โลภ และไม่ตระหนี่

แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ

จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

แนวคิดพัฒนาภูมิปัญญาไทย

จากพระราชดำรัส เศรษฐกิจพอเพียงที่ทรงมีพระบรมราโชวาทครั้งแรกในปี พ.ศ. 2517 นั้นพระองค์มีพระราชประสงค์จะให้ เป็นแนวคิดนำในการพัฒนาประเทศ เพราะถ้าย้อนกลับไปศึกษาพระบรมราโชวาทดังกล่าว จะเห็นได้ว่า เริ่มต้นจากความสำคัญในการพัฒนาประเทศ จะต้องเน้นการสร้างพื้นฐาน คือ “การพอมี พอกิน พอใช้” ถึงแม้ว่าที่กล่าวถึงส่วนใหญ่จะเป็นการแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกร และการจัดการด้านเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนไทย แต่ในความเป็นจริงพระองค์มีพระราชประสงค์ให้เศรษฐกิจพอเพียง สามารถครอบคลุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกประเภทจากการที่ทรงเน้นเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาประเทศดังกล่าวมาเป็นเวลา 27 ปี (พ.ศ.2517 - 2537) แต่กระนั้นคนส่วนใหญ่ซึ่งรวมทั้งนักวิชาการ ข้าราชการระดับสูงเป็นจำนวนมาก ก็ยังไม่เข้าใจในความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ใน ปี พ.ศ. 2541 จึงทรงเน้นประเด็นนี้อีกครั้ง “...เมื่อปี 2517 วันนั้นได้พูดว่า เราควรปฏิบัติให้ พอมี พอกิน พอมี พอกิน ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ..”

หลังวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 ที่นักวิชาการ กล่าวว่า เป็นวิกฤตการณ์ฟองสบู่แตกผู้คนตกงานเดินทางกลับบ้าน และต้องหันไปพึ่งพึ่งพิงทรัพยากรพื้นฐานในท้องถิ่น และประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในภาวะขวัญเสีย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานพระบรมราโชวาท เน้นย้ำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นแนวทางสำหรับประชาชน จะต้องพยายามยืนหยัดด้วยตนเองบนพื้นฐานของทรัพยากรที่มีอยู่จริง ลดการพึ่งพิงจากภายนอก ขณะเดียวกันก็พยายามพัฒนาศักยภาพและความยั่งยืนในระบบที่ตนมีอยู่ การที่กระบวนการเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ แต่ละหน่วยการผลิตในระบบจะต้องพยายามเข้าใจเห็นคุณค่า

และข้อจำกัดของฐานทรัพยากรในท้องถิ่นของตน จึงจะสามารถดึงคุณค่าที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งตระหนักในความจำเป็นที่จะต้องควบคุมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรนั้นในขอบเขตไม่เกินขีดจำกัด จนอาจกลายเป็นการทำลายฐานทรัพยากรของตนไปด้วย นั่นคือการทำที่ประชาชนจะต้องเข้าใจการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นในระบบเศรษฐกิจพอเพียง ภายหลังผ่านพ้นวิกฤตเศรษฐกิจ รัฐบาลได้ดำเนินแนวคิดพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาประเทศ จะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) การสร้างงาน โครงการกองทุนหมู่บ้าน สิ้นค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งหลายหมู่บ้านประสบความสำเร็จเป็นแบบอย่างที่ดีในการบริหารและการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเองสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในโอกาสต่อไป

ความเหมาะสมทั้งวันนี้และวันหน้า

พระราชดำรัส เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2540 มีสาระที่สำคัญ ในการกล่าวถึงการดำรงชีพที่ไม่เป็นไปตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เช่น “...ขอเล่านิทานอีกเรื่อง คือไปทางชลบุรี ครั้งหนึ่ง ก็หลายสิบปีแล้ว มีพ่อค้าคนหนึ่งเขาบอกว่า เขาไปทำโรงงานสับปะรดกระป๋อง เขาลงทุนเป็นล้าน จำไม่ได้ว่ากี่ล้านเพื่อสร้างโรงงาน การลงทุนอย่างนั้นเลยบอกให้เขาทราบ ว่า ไม่ค่อยเห็นด้วย เพราะว่าเคยทำโรงงานเล็ก ๆ ที่ทางภาคเหนือใช้เงิน 300,000 บาทเพื่อเอาผลผลิตของชาวเขามาใส่กระป๋องแล้วขาย ก็ได้ผล เพราะเป็นโรงงานเล็กๆ แต่โรงงานเขาลงทุนเป็นล้าน รู้สึกเสี่ยง เขาบอกว่าเขาต้องทำอย่างนั้น เขาก็ลงทุน ทำไปทำมา สับปะรดที่บ้านบึงและชลบุรีมีไม่พอ ก็ต้องไปซื้อสับปะรดจากปราณบุรี ต้องขนส่งมาด้วย เสียค่าใช้จ่ายมาก ทำไปทำมาโรงงานก็ล้มอย่างนี้แสดงให้เห็นว่า ทำโครงการอะไรต้องให้นึกถึงขนาดที่เหมาะสมที่เรียกว่าอัตราหรือกับสิ่งแวดล้อม นี่พูดไปพูดมาคิดถึงอีกรายที่ลำบาก มีการตั้งโรงงานสำหรับแช่แข็งผลผลิตของชาวไร่ ได้ไปเยี่ยม แล้วเขาบอกว่า คุณภาพของข้าวโพดที่ใส่กระป๋องสำหรับแช่แข็งคุณภาพไม่ค่อยดี เขาบอกว่าจะซื้อในราคาแพงไม่ได้ ตอนนั้นไม่ทราบว่าเขาจะมีอันเป็นอย่างไร ได้แค่บอกเขาว่า น่าจะส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกข้าวโพด ให้ได้ข้าวโพดที่คุณภาพดี โรงงานจะเจริญ เขาบอกว่าไม่ได้ เพราะคุณภาพไม่ดี อันนี้เป็นปัญหาโลกแตก ถ้าไม่ให้ราคาดี หรือไม่สนับสนุนเกษตรกรก็ทำให้ข้าวโพดคุณภาพดีไม่ได้ เรื่องนี้ตอนแรกอาจดูเหมือนขาดทุน คุณจะไม่ได้ประโยชน์ จะไม่ได้คุณภาพจะได้ข้าวโพดที่พันหลอซึ่งเขาบอกเขาต้องทิ้ง เพราะเครื่องจักรของเขาต้องมีขนาดข้าวโพดที่เหมาะสม เมื่อเป็นอย่างนั้น ความจริงไม่ได้แข่งเขา แต่นึกในใจว่าโรงงานอยู่ไม่ได้ และใน

ที่สุดก็จริง ๆ ก็ล้ม อาคารอะไรต่างๆ ยังอยู่ เดี่ยวนี้ แต่ไม่มีใครเป็นเจ้าของ เกะกะอยู่อย่างนั้น ฉะนั้นจะทำโครงการอะไร จะต้องทำด้วยความรอบคอบและอย่าตาโตเกินไป....

ข้อสำคัญอยากจะพูดถึงว่า ถ้าหากว่าเราทำโครงการที่เหมาะสม ขนาดที่เหมาะสม อาจจะดูไม่หรูหราแต่ว่าจะไม่ล้มหรือถ้าล้มถ้ามีอันตรายไปก็ไม่เสียมาก เช่น โรงงานผลไม้บรรจุกระป๋องที่เริ่มทำที่อำเภอฝางนั้น วันหนึ่งเขาติดต่อมาบอกว่าน้ำท่วม น้ำจากเขาลงมาพัดโรงงานเสียหายเลยบอกว่าไม่เป็นไร จะสนับสนุนเงินเพิ่มเติม เพราะที่ดินตรงนั้นซื้อแล้ว เครื่องมือเครื่องใช้ ก็สนับสนุนเขาอีก 400,000 บาท ก็ตั้งขึ้นมาใหม่ ต่อไปก็ใช้งานได้มีกำไร อันนี้หลายปีแล้ว..”

จากพระราชดำรัสดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีตัวอย่างเป็นรูปธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์กับอุตสาหกรรมได้ ดังนั้น พระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงนั้น สามารถใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับกิจการสาขาต่างๆ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

ทศพิธราชธรรม นำพาให้สุขสม

ทุกครั้งที่ชมข่าวในพระราชสำนัก เราคนไทยทุกคนตระหนักดีในพระราชกรณียกิจที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีต่อพสกนิกรโดยเฉพาะในวันที่ 4 ธันวาคม ทุกๆ ปี พระองค์จะทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทให้ข้อคิดสอนใจคนไทย จะเห็นได้ว่า พระองค์ทรงมีเมตตาธรรม พระราชกรณียกิจที่ทรงปฏิบัติ เปี่ยมล้นด้วยคุณธรรม 10 ประการ หรือที่เรียกว่า ทศพิธราชธรรม ดังนี้

1. การมีน้ำใจ การให้ (ทาน) ช่วยเหลือผู้ที่ยากกว่า อ่อนแอกว่า
2. การตั้งอยู่ในศีล (ศีล) มีความประพฤติที่ดีงาม
3. การบริจาค (บริจาค) การเสียสละความสุขเพื่อประโยชน์สุขของหมู่คณะ
4. ความซื่อตรง (อาชชวะ) ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

5. ความอ่อนโยน (มัทวะ) มีกิริยาสุภาพ สง่างาม
6. ความเพียร (ตปะ) มีความเพียรพยายามในการทำงานเพื่อแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้น
7. ความไม่โกรธ (อักโกธะ) จิตที่มั่นคงไม่ฉุนเฉียว
8. ความไม่เบียดเบียน (อวิหิงสา) ไม่ข่มเหงน้ำใจผู้อื่น
9. ความอดทน (ขันติ) สามารถเผชิญกับความยากลำบากอย่างเข้มแข็ง
10. การตั้งมั่นในธรรม (อวิโรธนะ) ประพฤติอยู่ในความดีงามเสมอต้นเสมอปลาย

จากคุณธรรมที่ทรงประกาศว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกรชาวสยาม” พระองค์จึงทรงเป็นพ่อของแผ่นดินที่สถิตอยู่ในดวงใจคนไทยทุกคน โครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ดำเนินการในการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่มากมาย เช่น โครงการฝนหลวงเป็นโครงการที่แก้ไขปัญหาภัยแล้งโดยอาศัยเทคโนโลยีทำฝนหลวงหรือฝนเทียม โครงการในพระบรมราชานุเคราะห์ เป็นโครงการที่พระราชทานข้อแนะนำ และแนวพระราชดำริให้เอกชนไปดำเนินการโครงการพระราชดำริเป็นโครงการที่ทรงวางแผนพัฒนา ทรงเสนอแนะให้รัฐบาลดำเนินการ หรือเรียกว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เช่น โครงการห้วยองคต อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่ตำบลสมเด็จเจริญ อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี

การออมกับเศรษฐกิจพอเพียง

การออม หมายถึง ส่วนต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง ($\text{Incomes} - \text{Expenses} = \text{Saving}$) อาจกล่าวได้ง่ายๆว่า เป็นเงินรายได้ที่เหลือจากการใช้จ่ายแล้วนำมาเก็บสะสมที่ละเล็กละน้อยให้พอกพูนขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป

ผู้ที่รู้จักการเก็บออมถือเป็นคนที่มองการณ์ไกล เพราะการออมเป็นการยอมเสียสละที่จะไม่ใช้จ่ายในวันนี้ แต่เลือกที่จะเก็บสะสมเงินเพื่อใช้จ่ายในวันข้างหน้า ทำให้ทรัพย์สินและความมั่งคั่งเพิ่มสูงขึ้น คนที่ร่ำรวยในสังคมส่วนใหญ่นั้นไม่ได้ร่ำรวยมาเพราะโชคช่วยอย่างการถูกหวย หรือเกิดมาบนกองเงินกองทอง แต่คนเหล่านั้นเขามีความคิด รู้จักที่จะเก็บหอมรอมริบผสมเล็กผสมน้อยและรู้จักการวางแผนการใช้จ่ายเงิน ดังนั้น ความสามารถในการออมจะมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการเพิ่มรายได้ การลดรายจ่ายของแต่ละบุคคล และขึ้นอยู่กับความชาญฉลาด

ความสำคัญของการออม

จากบทความที่แล้วนั้นทำให้เข้าใจว่า การออมนั้นสามารถทำให้อนาคตคุณดูสดใส และเพิ่มความมั่นคงต่อฐานะความเป็นอยู่ได้ การออมเป็นการเก็บเงินเพื่อไว้ใช้ยามฉุกเฉิน เป็นต้นว่าหากวันข้างหน้าเกิดประสบอุบัติเหตุโดยมิได้คาดคิดก็มีเงินออมก่อนหน้านี้ค่อยช่วยยามแก่เฒ่าก็มีเงินออมช่วยให้มีเงินใช้จ่ายต่อไปในยามที่ไม่มีเรี่ยวแรงทำงานต่อแล้ว ยามที่แก่ชราลงสังขารของคนเราย่อมไม่เพียงมีโรคนี้โรคนั้นมารุมเร้า ก็จะได้มีเงินรักษาโรคร้ายต่างๆที่เข้ามารุมเร้า การออมยังช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการในอนาคตได้อีกด้วย เช่นกรณีต้องการมีรถยนต์เป็นของตนเองภายในเวลาสองปี การออมเงินช่วยทำให้คุณมีเงินซื้อรถยนต์ได้ การออมเงินทำให้มีเงินที่จะนำไปลงทุนหรือทำธุรกิจ เพื่อสร้างฐานความมั่นคงให้แก่ครอบครัว และลูกหลานต่อไปในอนาคตได้ จากที่กล่าวมานี้เป็นเพียงความสำคัญบางส่วนเล็กๆเท่านั้น เงินที่ได้จากการออมยังมีประโยชน์อีกมาก หากพิจารณาในภาพใหญ่จะพบว่าประเทศที่มีปริมาณเงินออมสูงจะมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว เพราะสามารถนำเงินออมที่มีเป็นเงินทุนในการพัฒนาประเทศ สร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานส่งเสริมศักยภาพการลงทุนของประเทศ ไม่ต้องไปติดหนี้ติดสินขอยืมเงินกู้จากต่างประเทศเพราะจะยิ่งทำให้เราเสียดุลต่างประเทศมากขึ้นและอาจเกิดความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนได้อีกด้วย

วิธีสะสมเงินออม

การสะสมเงินออมนั้นสามารถทำได้หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความชอบ ความสะดวก ความสามารถและความกล้าที่จะเสี่ยง การออมทำได้โดยการประหยัด ผลิตเล็กผลิตน้อย บางคนเลือกที่จะเก็บเงินออมนั้นไว้กับตนเอง เช่นใส่ตู้รับเหรียญในบ้าน ขุดหลุมฝังดินเหมือนคนสมัยก่อน เป็นต้น แต่การออมเงินโดยวิธีนี้จะทำให้เราไม่ได้รับผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นจากการออม

หากต้องการได้รับผลตอบแทนจากการออม ควรนำเงินไปฝากไว้กับสถาบันทางการเงินอย่างธนาคารหรือสหกรณ์ ผู้ฝากจะได้รับผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ยเงินฝาก ซึ่งปัจจุบันธนาคารต่างๆ ก็ออกผลิตภัณฑ์การออมต่างๆ ออกมามากมาย ให้กลุ่มลูกค้าได้เลือกใช้บริการกันตามความต้องการ ไม่ว่าจะเป็นการฝากประจำ การฝากกระแสรายวัน ไปจนถึงการออมเพื่อการประกันภัย นอกจากนี้ยังมีการออมด้วยการซื้อพันธบัตรรัฐบาล คือการที่เรานำเงินออมมาซื้อพันธบัตรรัฐบาลซึ่งมีกระทรวงการคลังเป็นผู้ออก เราจะได้พันธบัตรมาแทนเงินของเรา ซึ่งพันธบัตรทำหน้าที่เป็นตัวสัญญาว่า รัฐบาลจะต้องจ่ายดอกเบี้ยพร้อมเงินต้นคืนให้แก่ผู้ถือตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพันธบัตร

รัฐบาลได้มอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยในฐานะตัวแทนทำหน้าที่ออกพันธบัตรให้รัฐบาลตามประกาศกระทรวงการคลังเป็นคราวๆ ซึ่งวิธีการจำหน่าย อาจใช้การประมูล หรือจำหน่ายโดยตรง ประชาชนสามารถซื้อพันธบัตรได้โดย

1. จากธนาคารแห่งประเทศไทย และสาขาหรือตัวแทนที่กระทรวงการคลังแต่งตั้ง อาทิ คลังจังหวัด ธนาคารออมสิน
2. จากสถาบันการเงินที่มีใบอนุญาตค้าหลักทรัพย์ สถาบันการเงิน ทั้ง 10 แห่งนี้พร้อมที่จะให้คำปรึกษาแนะนำและเสนอราคาพันธบัตรแก่ผู้สนใจ

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)

ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) (มหาชน)

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

ธนาคาร เอเซีย จำกัด (มหาชน)

ธนาคาร ซีทีแบงก์

ธนาคาร เอบีเอ็น แอมโร เอ็น. วี.

ธนาคาร สแตนดาร์ดชาเตอร์

ธนาคาร ฮองกงและเซี่ยงไฮ้ จำกัด

ส่วนใหญ่ที่เห็นได้ทั่วไปคนมักจะออมผ่านสถาบันการเงินมากกว่าการซื้อพันธบัตรรัฐบาล เหตุผลสำคัญก็คือ การซื้อพันธบัตรรัฐบาลขาดสภาพคล่องทางการเงิน เนื่องจากมีการกำหนดอายุของพันธบัตรเอาไว้ ว่าเมื่อไหร่ถึงจะได้เงินต้นและดอกเบี้ยคืน ต่างกับการฝากผ่านสถาบันการเงินที่มีสภาพคล่องสูงสามารถถอน-ฝากเงินได้ตลอดเวลา แต่อาจจะมีผลตอบแทนน้อยกว่าการซื้อพันธบัตรรัฐบาล ถึงอย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเลือกการออมวิธีไหนก็ถือเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศด้วยกันทั้งสองวิธี การฝากออมเงินไว้กับธนาคารหรือการซื้อพันธบัตรถือเป็นการลงทุนทางออม โดยผู้ฝากเงินหรือผู้ซื้อพันธบัตรทำหน้าที่เป็นเจ้าหนี้ของธนาคารและรัฐบาล ออกเงินกู้ให้ธนาคารและรัฐบาลนำไปลงทุนต่อ หรือนำเงินไปหมุนเวียนเพื่อพัฒนาประเทศต่อไป โดยผู้ออมในฐานะเจ้าหนี้จะได้รับผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ย ดังนั้นการออมจึงถือได้ว่าเป็นวิธีที่ประชาชนสามารถทำได้เพื่อสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศเราเอง

จะออมเงินอย่างไรให้ได้ผล

ประการแรก มาเริ่มต้นด้วยการตั้งเป้าหมาย เป้าหมายจะทำให้มุ่งมั่นพยายามที่จะทำให้สำเร็จ และยังเป็นเกณฑ์สำคัญในการสร้างกรอบให้แก่ตัวเอง เป้าหมายของแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกัน แล้วแต่ความจำเป็นและความต้องการ ความทะเยอทะยานในชีวิตของคนคนนั้น เช่น ตั้งเป้าหมายไว้ว่าต้องทำงานเก็บเงิน

ซื้อรถยนต์ภายใน 3 ปี ต้องเก็บเงินซื้อบ้านให้ได้ หรือมีเป้าหมายว่าอยากเก็บเงินเพื่อไว้ในยามชราและให้ลูกหลาน เป็นต้น ดังนั้นเป้าหมายในการออมที่แตกต่างกันนี้จะเป็นสิ่งที่กำหนดให้จำนวนเงินออมและระยะเวลาในการออมแตกต่างกันไป

ประการที่สอง ต้องมีการวางแผนการออม ลองประมาณเงินโดยทำงานประมาณรายได้หักรายจ่ายและหนี้สินเพื่อจะรู้ว่าเงินเหลือที่จะเก็บออมเท่าไร อาจพิจารณาจากเป้าหมายเป็นหลัก ว่าถ้าจะเก็บเงินออมให้ได้ตามเป้าควรต้องเก็บเท่าไร โดยวิธีใดจึงจะบรรลุเป้าหมายเร็วที่สุด หรือหากไม่ยากคิดคำนวณให้มันยุ่งยาก คุณอาจจะใช้กลยุทธ์การออมด้วยเลข 10 ก็ได้ แต่ควรกันเงินออมส่วนนั้นไว้ไม่นำออกมาใช้จ่ายอีก เพราะคนโดยส่วนใหญ่ที่ไม่ประสบความสำเร็จในการออมได้ตามที่ต้องการ เนื่องจากมีนิสัยการออมแบบ "เหลือจ่ายค่อยเอาไปเก็บ" การทำแบบนี้ในท้ายที่สุดแล้วแทบจะไม่เหลืออะไรจากที่จ่าย ทำให้แทบจะไม่มีเงินออม ดังนั้นทางที่ดีจึงควรแยกเงินออมออกก่อนค่อยนำเงินที่เหลือไปใช้จ่าย อาจนำไปฝากไว้ที่ธนาคารหรือนำไปซื้อพันธบัตรรัฐบาล สลากออมสิน พันธบัตรออมทรัพย์ต่างๆ เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น

ประการสุดท้าย คือการใช้เงินอย่างชาญฉลาดและทำการออมอย่างสม่ำเสมอ ไม่ใช่จ่ายซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยหากตัดได้ก็ตัด ไม่จำเป็นต้องซื้อเสื้อผ้าตามสมัยตามเทรนด์ตลอด ควรคิดว่าเสื้อผ้ามีไว้สวมใส่หากยังไม่ขาดก็ยังไม่ควรไปซื้อใหม่ ควรลดการซื้อของเงินผ่อนและใช้บัตรเครดิตโดยไม่จำเป็น เพราะจะทำให้ต้องเสียดอกเบี้ยจำนวนมหาศาลเมื่อลองมาคิดรวมๆ กันแล้ว หันมาประหยัดกับสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ก็ควรประหยัด เช่น ปิดไฟดวงที่ไม่ใช้แล้ว ลดการคุยโทรศัพท์ทางโทรศัพท์มือถือหันมาใช้โทรศัพท์บ้านที่มีค่าโทรถูกกว่า เป็นต้น

การออมกับเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจุบันนี้ระบบเศรษฐกิจไทยเป็นระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ระบบทุนนิยมทำให้กระแสทุนหลังไหลเข้าออกได้อย่างเสรี และระบบทุนนิยมยังเป็นกลไกนำมาซึ่งวัฒนธรรมต่างประเทศ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่เป็นโลกโลกาภิวัตน์ด้วยแล้ว เป็นโลกไร้พรมแดนที่อะไรๆ ก็เข้าออกได้ง่ายสะดวกสบาย ติดต่อกันก็ง่าย ทุนนิยมทำให้ผู้คนในปัจจุบันพากันยึดติดอยู่กับวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ ทำให้ผู้คนใช้จ่ายฟุ่มเฟือยตามกระแสต่างชาติ เช่น ไฮโซไทยต้องถือกระเป๋าแบรนด์ดังอย่าง ชาเนล หลุยส์ แอเมส ทั้งๆ ที่ในประเทศตนก็ไม่มีสินค้าเหล่านั้น มีแต่กระเป๋าผ้าไหมลายไทยสวยงามเท่านั้น แต่ถ้าไม่ตามกระแสไม่มีใครถือกระเป๋าผ้าลายไทยๆ กัน คนไทยจึงต้องตามกระแสชาติอื่นเค้าเสมอ ทั้งๆ ที่ประเทศยังต้องการพัฒนาทางเศรษฐกิจอีกมาก

จึงเป็นสิ่งที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักประหยัดและตระหนักถึงความสำคัญของการออมเงิน การประหยัดก็คือการคิดแบบพอเพียง อยู่แบบพอเพียง สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาแนะนำการดำรงชีวิตได้ เศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของประชาชน ในทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัวในชุมชนไปยังประเทศในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศและการบริหารงาน ให้มีทางสายกลางโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเฝ้าหาการพัฒนาเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับโลกของโลกาภิวัตน์ ไม่ใช่จ่ายเกินตัวมีแค่ไหนก็อยู่กินแค่นั้น จะได้ไม่ต้องเป็นหนี้เป็นสินใคร

หลักปรัชญาพอเพียงเพื่อย่อยอย่างเพียงพอ โดยสรุปมีดังนี้

1. พอเพียงที่ใจ เราต้องมีจิตใจมุ่งมั่น อดกลั้นเอาชนะความโลภให้ได้ ไม่เห็นแก่ตัว มีจิตใจที่เป็นกลางคิดว่าเท่านี้ก็พอ เท่านี้ก็พออยู่พอกินแล้ว สุขใจตามอรรถภาพ
 2. พอเพียงในสังคม สร้างสังคมให้เป็นสังคมที่น่าอยู่ ช่วยเหลือเกื้อกูลในสังคม สร้างความรู้การอยู่อย่างพอเพียงให้แก่ชุมชน รัฐบาลส่งเสริมให้คนในประเทศตระหนักถึงการอยู่อย่างพออยู่พอกินรู้จักอดออม
 3. พอเพียงในด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม พึงคิดไว้เสมอว่าทรัพยากรธรรมชาติมีวันหมดไปได้ดังนั้นเราจึงต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าที่สุด รู้วิธีการใช้และจัดการทรัพยากร ระมัดระวังในการทำกำไรสูงสุดเพราะการมุ่งเน้นแต่เพียงผลกำไรไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุด จะต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดกับส่วนรวม
 4. พอเพียงในด้านเทคโนโลยี รู้วิธีการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบที่เป็นประโยชน์และพัฒนาในทางของเราเองที่จะเป็นประโยชน์ในสภาพแวดล้อมของเรา
 5. พอเพียงในเศรษฐกิจ ใช้ชีวิตอย่างเพียงพอ ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือยตัดรายจ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นออก
- ถ้าหากเราปฏิบัติได้อย่างพอเพียงแล้ว เราก็จะไม่เป็นหนี้ใครและยังมีเงินเหลือเก็บอีกด้วยชีวิตเราก็จะมีความสุขได้โดยไม่ต้องฟุ่มเฟือยไปกับการเสพติดวัตถุเพียงแค่เรารู้จัก คำว่า “พอ”

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อ โลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระดับภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้อง เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์ สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัส เรื่อง "เศรษฐกิจพอเพียงเมื่อวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2540 ซึ่งได้มีการขานรับนำแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติกันหลายหน่วยงาน แต่คนส่วนมากมักเข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของเกษตรกรในชนบทเท่านั้น แต่แท้จริงผู้ประกอบการอาชีพอื่น เช่น พ่อค้า ข้าราชการ และพนักงานบริษัทต่างๆ สามารถนำแนวพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้

ในวันเฉลิมพระชนมพรรษาปีนี้ ทรงได้มีมหากรุณาธิคุณอธิบายเพิ่มเติมว่า

"... ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงและทำได้เศษหนึ่งส่วนสี่เท่านั้นจะพอนั้น ไม่ได้แปลว่าเศษหนึ่งส่วนสี่ของพื้นที่ แต่เป็นเศษหนึ่งส่วนสี่ของการกระทำ. . ."

จากนั้น ได้ทรงขยายความ คำว่า "พอเพียง" เพิ่มเติมต่อไปว่า หมายถึง "พอมีพอกิน"

"... พอมีพอกิน ก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอมีพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี. . ."

"... ประเทศไทยสมัยก่อนนี้ พอมีพอกิน มาสมัยนี้อิสระ ไม่มีพอมีพอกิน จึงจะต้องเป็นนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อที่จะให้ทุก คนพอเพียงได้

พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกิน มีอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหราได้ แต่ว่าพอ. . ." ทรงเปรียบเทียบคำว่า พอเพียง กับคำว่า Self-Sufficiency ว่า

"... Self-Sufficiency นั้น หมายความว่า ผลิตอะไร มีพอที่จะใช้ ไม่ต้องไปขอยืมคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง. . . เป็นไปตามที่เค้าเรียกว่ายืนบนขาของตัวเอง."

. . . คนส่วนมากมักเข้าใจว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของ
เกษตรกรในชนบทเท่านั้น แต่แท้จริง ผู้ประกอบอาชีพอื่น เช่น
พ่อค้า ข้าราชการ และพนักงานบริษัทต่างๆ สามารถนำแนว
พระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ได้ . . .

แต่ว่าพอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือ คำว่าพอ ก็พอเพียงนี้ก็พอแค่นั้นเอง คนเราถ้าพอใจในความต้องการมันก็มีโลกน้อย เมื่อมีความ
โลกน้อยก็เบียดเบียนผู้อื่นน้อย

ถ้าประเทศใดมีความคิดอันนี้ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข
พอเพียงนี้ อาจจะมี มีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณ พุดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติงานก็
พอเพียง. . ."

". . . ฉะนั้น ความพอเพียงนี้ก็แปลว่าความพอประมาณและความมีเหตุผล. . ."

ได้มีพระราชกระแสเพิ่มเติมระหว่างเข้าเฝ้าถวายงานมาอีกว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐาน ของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือน
เสาเข็มที่ถูกต้องรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะอยู่มั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป

. . . ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง และทำได้เศษหนึ่ง
ส่วนสี่เท่านั้นจะพอนั้น ไม่ได้แปลว่า เศษหนึ่งส่วนสี่ของพื้นที่
แต่เป็นเศษหนึ่งส่วนสี่ของการกระทำ . . .

จากพระราชดำรัส: เศรษฐกิจพอเพียง

มิได้จำกัดเฉพาะของเกษตรกรหรือชาวไร่นาเพียงเท่านั้น แต่เป็นเศรษฐกิจของทุกคนทุกอาชีพ ทั้งที่อยู่ในเมืองและอยู่ในชนบท เช่น ผู้ที่เป็นเจ้าของโรงงาน
อุตสาหกรรมและบริษัทในระบบเศรษฐกิจพอเพียง ถ้าจะต้องขยายกิจการเพราะความเจริญเติบโตจากเนื้อของงาน โดยอาศัยการขยายตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป หรือ

หากจะกู้ยืมก็กระทำตามความเหมาะสม ไม่ใช่กู้มาลงทุนจนเกินตัวจนไม่เหลือที่มันให้ยืมอยู่ได้ เมื่อภาวะของเงินผันผวน ประชาชนก็จะต้องไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือยเกินตัว สำหรับเกษตรกรนั้นก็ทำไร่ทำนา ปลูกพืชแบบผสมผสานในที่แห้งแล้งตามแนว "ทฤษฎีใหม่" ได้สำเร็จ หากไม่มีความพอประมาณในใจตน นักแต่จะซื้อรถปิคอัพคันใหม่ หรือเครื่องอำนวยความสะดวกอื่นๆ อยู่ร่ำไป ก็ยอมไม่ถือว่าประพฤติตนอยู่ในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

เศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นพระราชดำรัสที่พระราชทานให้ประชาชนดำเนินตามวิถีแห่งการดำรงชีพที่สมบูรณ์ ศานติสุข โดยมีธรรมะเป็นเครื่องกำกับ และใจตนเป็นที่สำคัญ ซึ่งที่พระองค์ทรงรับสั่งมานั้น แท้ที่จริง คือ วิถีชีวิตไทยนั่นเอง วิถีชีวิตไทยที่ยึดเส้นทางสายกลางของความพอดี

. . . ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึงความสุขความเจริญ

ที่บุคคลแสวงหามาได้ ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนา และการกระทำ

ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น . . .

หลักการพึ่งตนเอง หากขยายความออกไป อาจจะสามารถยึดหลักสำคัญของความพอดีได้ 5 ประการคือ

ความพอดีด้านจิตใจ : ต้องเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวม

ความพอดีด้านสังคม : ต้องมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน รู้จักฝึกฝนกำลัง และที่สำคัญมีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากฐานรากที่มั่นคงและแข็งแรง

ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด และที่สำคัญใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศ เพื่อพัฒนาประเทศให้มั่นคงอยู่เป็นขั้นเป็นตอนไป

ความพอดีด้านเทคโนโลยี : รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการ และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านของเราเอง และสอดคล้องเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของเราเอง

ความพอดีด้านเศรษฐกิจ : เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน สมควรตามอัตภาพ และฐานะของตน

บัญชีครัวเรือน

การทำบัญชีครัวเรือน ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อแนวทางสู่ความพอเพียง ผู้ปฏิบัติจะต้องรู้จักประมาณตนเอง มีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ มีสติในการดำรงชีวิต ซึ่งการวางแผนที่ดีนั้นจำเป็นจะต้องมีการจดบันทึกข้อมูลที่ถูกต้อง มีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายของครัวเรือน เพื่อจัดทำเป็นบัญชีครัวเรือน และนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาหาวิธีการเพิ่มรายรับและลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเพื่อให้เกิดความพอดี หากมีส่วนที่เหลือก็ให้เก็บไว้ออมเพื่อใช้ในอนาคต บทความนี้ได้อธิบายถึงวิธีการจัดทำบัญชีครัวเรือนว่าส่วนใดที่ถือเป็นรายรับหรือรายจ่าย ส่วนใดที่ถือว่าเป็นหนี้สิน รวมทั้งวิธีการจดบันทึกที่ถูกต้องพร้อมทั้งยกตัวอย่างอธิบายวิธีการจัดทำอย่างง่าย เพื่อให้เข้าใจได้ดีขึ้นซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะทำให้สามารถทราบถึงสถานการณ์การใช้จ่ายของครัวเรือนตนเอง และสามารถนำไปวางแผนเพื่อให้เกิดความพอเพียงตามกระแสพระราชดำรัสได้ต่อไป

คำสำคัญ : บัญชีครัวเรือน

“สมัยก่อนนี้พอมีพอกิน สมัยนี้ชักจะไม่พอมีพอกินจึงต้องมียอบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะได้ให้ทุกคนมีความพอเพียงได้ ให้พอเพียงนี้หมายความว่า มีกิน มีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ” จากกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อาจทำให้หลายคนสงสัยว่าความพอเพียงหมายความว่าอย่างไรแล้วจะทำไมจึงจะดำรงชีวิตให้ “พอ” ตามกระแสพระราชดำรัสได้ ความพอเพียงคือความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร เพื่อเตรียมรับมือต่อผลกระทบต่างๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง หนทางสำคัญที่ทำให้การดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้สำเร็จ ประการหนึ่งก็คือ การบริโภคตามความจำเป็นและเหมาะสมของแต่ละครัวเรือน ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการวางแผนและบริหารการเงินอย่างรอบคอบ มีเหตุผลและใช้สติในการดำรงชีวิต ดังนั้นการทำบัญชีครัวเรือนจึงถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ทำให้เราสามารถบริหารจัดการด้านการเงินของครัวเรือนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถบรรลุถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

บัญชีครัวเรือน

การทำบัญชีครัวเรือนเป็นการจดบันทึกรายรับ รายจ่ายประจำวันของครัวเรือน ดังนั้นการทำบัญชีครัวเรือนจึงมีความสำคัญ ดังนี้

1. ทำให้ทราบรายรับ รายจ่ายและหนี้สินของครัวเรือน รายรับ เป็นเงินหรือของมีค่าที่ครัวเรือนได้รับจากการประกอบอาชีพหรือผลตอบแทนที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยน เช่น เงินเดือน ดอกเบี้ยจากเงินฝากธนาคาร รายได้จากการขายสิ่งของเหลือใช้ เป็นต้น หนี้สินเป็นเงินหรือของมีค่าที่ครัวเรือนได้รับจากแหล่งภายนอกโดยมีภาระที่ต้องชดใช้คืนในอนาคต เช่น การกู้ยืมเงินจากธนาคาร การกู้ยืมเงินจากเพื่อนบ้านการรับเงินช่วยเหลือต่าง ๆ ที่ต้องใช้คืนภายในระยะเวลาที่กำหนด การ

ซื้อเงินผ่อน การเช่าซื้อและการซื้อสินทรัพย์ เป็นเงินเชื่อ เป็นต้น รายจ่าย เป็นเงินหรือของมีค่าที่จ่ายออกไปเพื่อให้ได้สิ่งของหรือบริการ เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าอาหาร เป็นต้น

2. ทำให้ทราบว่าครัวเรือนมีเงินคงเหลือเท่าใดในแต่ละวัน

3. นำข้อมูลมาใช้ในการบริหารจัดการเงิน จัดลำดับความสำคัญของรายจ่าย และวางแผนการใช้จ่าย ว่ารายจ่ายใดมีความจำเป็น รายจ่ายใดไม่มีความจำเป็นสามารถตัดออกได้ บัญชีครัวเรือนสามารถจัดทำได้หลายรูปแบบ แต่อย่างน้อยต้องมีการบันทึกข้อมูลรายรับและรายจ่ายปกติเป็นตาราง 5 ช่อง ประกอบด้วย ช่องแรกวันเดือนปี เพื่อบันทึกวันที่เกิดรายการนั้น ช่องที่สองรายการ เพื่อบันทึกเหตุการณ์ ช่องที่สามรายรับ เพื่อบันทึกจำนวนเงินที่ได้รับ ช่องที่สี่รายจ่าย เพื่อบันทึกจำนวนเงินที่จ่ายออกไป และช่องสุดท้ายยอดคงเหลือ เป็นช่องสรุปยอดเงินคงเหลือในแต่ละวัน ดังตารางที่ 1 และตัวอย่างการบันทึกบัญชีครัวเรือน

ข้อผิดพลาดในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

อาจเกิดจากการเข้าใจผิดในรายการบัญชี เช่น เข้าใจรายการหนี้สินว่าเป็นรายรับ ทำให้ไม่มีการกันเงินไว้จ่ายชำระ ดังนั้นการที่ครัวเรือนยืมเงินจากแหล่งอื่นเพื่อมาจับจ่ายใช้สอยในครัวเรือน ถึงแม้ว่าเป็นการรับเงินเข้ามาในครัวเรือน แต่รายการดังกล่าวไม่จัดว่าเป็นรายรับ เนื่องจากครัวเรือนมีภาระต้องใช้คืนเงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยอีกจำนวนหนึ่ง หากครัวเรือนเข้าใจและบันทึกเป็นรายรับ อาจทำให้บริหารเงินผิดพลาด ดังนั้นเมื่อรับเงินประเภทใดก็ตามที่มีเงื่อนไขต้องคืนเงินภายในระยะเวลาที่กำหนด ไม่ว่าจะคืนหรือไม่คืนดอกเบี้ยก็ตาม ต้องแสดงจำนวนเงินนั้นเป็นหนี้สินที่ต้องชำระ เช่นการรับเงินจากโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เงินรับดังกล่าวเป็นรายรับหรือเป็นหนี้สิน บางคนอาจบอกว่าเป็นทุนแสดงว่าเป็นรายรับ แต่ความจริงรายการดังกล่าวเป็นการก่อหนี้ เนื่องจากเงินรับดังกล่าวไม่ใช่เงินให้เปล่าหรือเงินบริจาค แต่เป็นเงินที่ต้องชำระคืนภายในระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้นเป็นการ ก่อหนี้โดยการนำสินทรัพย์ไม่มีตัวตนมาเป็นหลักทรัพย์ในการค้ำประกันเงินกู้

ส่วนข้อผิดพลาดอื่น อาจเกิดจากการเขียน การบวกหรือการลบจำนวนเงินผิด อาจเกิดจากการลืมบันทึกรายการบัญชี ปัญหาดังกล่าวแก้ไขโดยการกระทบระหว่างยอดเงินคงเหลือในบัญชีครัวเรือนกับเงินสดและเงินฝากธนาคารที่ครัวเรือนมีอยู่จริง กรณียอดเงินคงเหลือเท่ากับยอดเงินสดรวมกับ เงินฝากของครัวเรือน แสดงว่าการจัดทำบัญชีถูกต้อง แต่ในกรณีที่ทั้งสองยอดไม่เท่ากัน อาจเกิดความผิดพลาดในการบันทึกบัญชี หรือเงินสดของครัวเรือนเกิดการสูญหาย การบริหารจัดการเงินเป็นการจัดการให้เกิดความสมดุลระหว่างรายรับและรายจ่าย ครัวเรือนควมมีรายรับมากกว่ารายจ่าย หากรายรับน้อยกว่ารายจ่าย ครัวเรือนต้องทำการกู้ยืมเงินมาใช้จ่าย การกู้ยืมช่วยแก้ปัญหาได้เพียงช่วงระยะสั้น ๆ แต่อาจเป็นการสร้างปัญหาในอนาคต ถ้ารายรับน้อยกว่ารายจ่ายเป็นประจำ ครัวเรือนก็จะมีหนี้สินพอก

พูนขึ้น ภาระหนี้สินที่ต้องชำระคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยก็จะเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาการกู้ยืม ทำให้เป็นปัญหาทับถมที่แก้ไขยาก การแก้ปัญหาที่มั่นคงและถูกต้องสามารถทำได้ 3 วิธี คือ

1. การหาทางเพิ่มรายรับ เช่นการใช้เวลารว่างในการผลิตหรือแปรรูปสินค้าเพื่อนำไปจำหน่าย การปลูกผักสวนครัวเพื่อนำไปจำหน่าย เป็นต้น
2. การลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นนอกจากการใช้จ่ายของครัวเรือน รายจ่ายที่ไม่จำเป็นเช่น รายจ่ายเกี่ยวกับการพนัน สุรา รายจ่ายฟุ่มเฟือย รายจ่ายการสังสรรค์ที่มากเกินไป เป็นต้น
3. การลดรายจ่ายที่จำเป็นลง เช่น การเดินทางโดยใช้การเดินเท้าหรือการปั่น จักรยานแทนการใช้รถยนต์ ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและทำให้สุขภาพแข็งแรง การปลูกผักสวนครัวไว้ทานเอง ช่วยลดรายจ่ายค่าอาหารของครัวเรือน นอกจากนั้นผักสวนครัวที่ปลูกเองยังมีคุณภาพดีและปลอดภัยจากสารเคมี เป็นต้น

บทสรุป ความสุขของครอบครัวไม่ใช่แค่การมีลาภยศชื่อเสียง เงินทอง แต่น่าจะเป็นความสุขจากการใช้ชีวิตบนความพอเพียง ดำเนินอยู่บนหนทางที่ควรจะเป็น มีเหตุผล รู้จักพึ่งพาตนเอง มีความพอประมาณ พออยู่ พอกิน พอใช้ และรู้จักเก็บออม การจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้การบริหารการเงินในครัวเรือนมีระเบียบ ทุกคนจะได้รับรู้ถึงที่มาของรายรับ และที่ไปของรายจ่าย ทำให้เริ่มรู้จักบริหารเงินในครอบครัวให้มีความพอดีเหลือไว้พอใช้และไว้เก็บออม รวมทั้งนำข้อมูลมาใช้พิจารณาเพื่อลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงและ หาทางเพิ่มรายได้ เป็นการวางแผนอนาคตที่ดีของชีวิตดังกระแสพระราชดำรัส "เศรษฐกิจพอเพียง"

ตัวอย่างการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายครัวเรือน

วัน/เดือน/ปี	รายการ	รายรับ		รายจ่าย		ยอดคงเหลือ	
กุมภาพันธ์ 2557	ที่มาหรือเหตุของรายการนั้น						
	ยอดยกมาจากเดือนก่อน					500	-
	รับเงินเดือน เดือนมกราคม	4,000	-		-	4,500	-
	ซื้อข้าวสาร และอาหารแห้ง		-	1,600	-	2,900	-
	ซื้อกับข้าว		-	150	-	2,750	-
	จ่ายค่าโทรศัพท์		-	175	-	2,575	-
	ขายหนังสือพิมพ์เก่าได้เงิน 50 บาท	50	-		-	2,625	-
	รวม	4,550	-	1,925	-	2,625	-
มีนาคม 2557	ยอดยกมาจากเดือนก่อน					2,625	-
	กู้เงินจากธนาคารออมสิน	5,000	-			7,625	-
	ซื้ออุปกรณ์การเรียนบุตรสาว			500	-	7,125	-
	รวม	5,000	-	500	-	7,125	-
เมษายน 2557	ยอดยกมาจากเดือนก่อน			500	-	7,125	-

หลักการทางค่าใช้จ่ายของครอบครัว ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน

1. ทำบัญชีค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน
2. ประเมินการใช้จ่าย และตั้งเป้าหมายและกำหนดแผนการลงทุนเพื่อให้บรรลุตามเป้าที่ตั้งไว้
3. ทบทวนรายการค่าใช้จ่าย เพื่อให้มั่นใจว่าการใช้จ่ายเป็นไปตามแผน

นี่คือหลักการพื้นฐานของการทำงบประมาณค่าใช้จ่ายของครอบครัว ซึ่งปัจจุบันมีโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อการจัดทำงบประมาณโดยเฉพาะ มีทั้ง Quicken และ Microsoft Money ที่ช่วยให้ทำงบประมาณง่ายขึ้น โดยโปรแกรมฯ เหล่านี้มีลูกเล่นต่างกันไป อย่างเช่น ทั้ง Quicken และ Microsoft Money กำหนดให้ คีย์จำนวนเงินและระบุด้วยว่า ที่จ่ายออกไป ไม่ว่าจะเป็นเช็ค, เงินสดหรือ รูดบัตรเครดิตนั้น จ่ายไปเพื่อการใด อาทิ เสื้อผ้า น้ำหอม อาหาร หรือ ของเล่นของลูก ซึ่งจะช่วยให้รู้ว่าใช้เงินไปกับเรื่องใดมากที่สุด ยังมีโปรแกรมที่เราสามารถเพิ่มรายละเอียด รายการค่าใช้จ่ายได้อย่างที่ต้องการ เพื่อให้สอดคล้องกับระบบ การใช้การจ่ายของเรา บางโปรแกรมมีข้อป้จกพิเศษ คาคการณ้แนวมการใ้จ่ายในอนาคตของเราจากข้อมูลการใ้จ่าย ที่ผ่านมมาได้ด้วย แต่ถ้าไม่มีทักษะด้านเทคโนโลยี ไม่ถนัด การใช้คอมพิวเตอร์ ก็กลับไปใช้วิธีดั้งเดิม จดบันทึกการใ้จ่ายในช่วงปีที่ผ่านมา แล้วใช้สูตรพื้นฐานทางบัญชี แบ่งออกเป็นหมวดเป็นหมู่ ลงรายการเป็นรายรับและรายจ่ายก็ได้ แต่ข้อควรระวังในการทำงานประเภทนี้ คือการละเลยรายละเอียดรายจ่ายเล็กๆ น้อยๆ หลายรายการ โดยมากเราจะกำเงินสดเอาไว้ก้อนหนึ่ง เพื่อเป็นค่าสนองความต้องการในแต่ละวัน ไปเรื่อยๆ พอถึงเวลาลงบัญชี เราจะลืมรายละเอียด เลยเหมารวมเป็นค่าใช้จ่าย จิปาถะ ในกรณีนี้ ผมขอเสนอแนะสักนิด คือคุณน่าจะนำเงินส่วนนี้มาคำนวณ แล้วเทียบหาค่าว่าเงินก้อนนี้คิดเป็นกี่เปอร์เซ็นต์ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ถ้าเกินร้อยละ 5 น่าจะกลับไปทำบัญชีอย่างละเอียดชนิดวันต่อวัน เราจะได้ควบคุมค่าใช้จ่ายได้ดีขึ้น

งบประมาณภายในครอบครัวที่ควรจะเป็น (Ideal Budget)

เมื่อได้ภาพกว้างของการใช้จ่ายของครอบครัวเรียบร้อยแล้ว ถึงคราวที่เราจะมาดูกันเสียทีว่างบประมาณ ค่าใช้จ่าย ในบ้านที่ควรจะเป็นนั้น เป็นอย่างไร

อัตราส่วนค่าใช้จ่าย	ร้อยละ
หนี้เงินกู้ ซื้อบ้าน ซื้อรถ ฯลฯ	30
ภาษี	25
เบี้ยประกัน ประกันชีวิต ประกันสุขภาพ	4
เงินออมและเงินลงทุน	15
ค่าใช้จ่ายทั่วไปและค่าใช้จ่ายในบ้าน	26

กำหนดเป้าหมาย

เมื่อกำหนดงบประมาณได้แล้ว ที่สำคัญคือต้องตระหนักว่าการใช้เงินเกินเป็นเรื่องอันตราย แม้จะไม่ทำให้ล้มละลายทันทีทันใด แต่เป็นสัญญาณเตือนภัยให้รู้ว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องตัดรายจ่ายบางอย่างลง การจะบรรลุ เป้าหมายทางการเงินอย่างที่เราฝันไว้ได้นั้น ขอแนะนำให้ควบคุมการใช้จ่ายให้ได้ตามงบ คือ ไม่เกินร้อยละ 90 ของรายได้ ที่เหลือจะได้นำไปต่อยอดต่อไป

บ่อยครั้งที่หลายคนมีรายจ่ายมากกว่ารายได้ และเมื่อสืบหาเหตุแล้วจะพบว่า เป็นเพราะการรสนิยมสูงเกินรายได้ คือใช้เงินไปกับของฟุ่มเฟือยมากเกินไปหน่อย โดยตอนจ่ายมักจะมีข้ออ้างว่าระดับของกับระดับราคาและระดับความต้องการของเรา ทั้งที่จริงๆ แล้ว ของดีมีระดับที่ว่ำนั้นหาใช้ข้าวของที่จำเป็นกับชีวิตในระดับเราแต่อย่างไร หากมีรายจ่ายบางอย่างที่สูงกว่าที่ควรจะเป็น แต่เป็นเรื่องที่สมเหตุสมผล ตัวอย่างเช่นในเรื่องการศึกษา ปกติแล้ว แต่ละครอบครัวจะมีเงินด้านการศึกษายู่ที่ร้อยละ 2 ถึง 3 แต่ถ้าส่งลูกเรียนโรงเรียนเอกชน ทำปริญญาในต่างประเทศ หรือเข้าศึกษาเพิ่มเติมเพื่อปรับ-ขยับระดับความรู้ความสามารถในคอร์สพิเศษอย่างบริหารธุรกิจ การบริหารจัดการ ฯลฯ แม้จะต้องจ่ายเพื่อการนี้มากกว่าปกติ แต่เพื่ออนาคตทางการงาน รายจ่ายแบบนี้ต้องอนุโลม เป็นรายจ่ายที่เลี่ยงไม่ได้ ทางออกในเรื่องนี้คือ ตัดงบที่ไม่จำเป็นด้านอื่นแทน

อย่าหวังลาภลอย

สิ่งที่ต้องระวังอีกอย่างหนึ่งในการทำงานบค่าใช้จ่ายของครอบครัว คือ งบในส่วนของการรายรับ อย่าหลง (ผิด) นำจำนวนเงิน ที่น่าจะได้นั้น แต่ไม่รู้ว่ามีอะไรเข้าไปด้วย อย่างเช่น โบนัส หรือเงินปันผลประเภทต่างๆ รวมเข้าไปด้วย เพราะหากพลิกลืดอก ลาภเหล่านั้นลอยหายไป จะมีผลกระทบกับแผนการเงินของเราได้ จะดี (กว่า) หากจะรอให้แน่ใจว่าได้แน่ๆ เสียก่อน แล้วค่อยวางแผนจัดการต่อยอดเงินที่ได้มาอีกที เมื่อจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายได้แล้ว เราจำเป็นต้องปรับปรุงนิสัยให้มีวินัยในการใช้จ่าย ซึ่งเป้าหมายหลักอยู่ที่จะต้องใช้เงิน ให้ได้ตามงบที่ตั้งเอาไว้ และต้องเตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เพราะอาจเกิดเรื่องเหนือความคาดหมาย ส่งผลกระทบกับเป้าหมาย (ทางการเงิน) ที่เรที่ตั้งไว้ ทางออกคือ ต้องสามารถรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รู้จักปรับเป้าหมายและกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ หากไม่สามารถปรับรายรับรายจ่ายให้พอเหมาะ เราคงต้องตัดใจตัดหรือลดค่าใช้จ่ายที่จำเป็นบางอย่างออกไปบ้าง

ต้องตัดและต้องลด

เมื่อพิจารณาอย่างจริงจังอาจพบว่าค่าใช้จ่ายที่สูง (เกินจำเป็น) เป็นเพราะมีมากเกินไปจนความจำเป็นก็ได้ บ้านใหญ่ไป รถหรูไป และ (หรือ) วัสดุบัตรเครดิตไป ถ้าเป็นแบบนี้ จึงน่าจะพิจารณาทบทวนหรือปรับเปลี่ยน ให้เหมาะสมกับฐานะและความต้องการที่แท้จริง แต่เพื่อให้เห็นภาพที่เป็นรูปธรรมของการตัดและลดรายจ่ายบางส่วน และบางรายการที่คิดว่าเป็นเงินน้อยนิดนี้ และนี่คือคำแนะนำในการปรับเปรียบเทียบ ตัด-ลด ค่าใช้จ่ายที่เกินจำเป็น

ในกรณีลดค่าใช้จ่าย	เลือกบ้านหลังเล็กลง เปลี่ยนจากรถหรูเป็นรถครอบครัวที่ประหยัดกว่า แม้ไม่ถูกใจ แต่ควร ทำใจบ้าง เพื่อเป้าหมายทางการเงินดังที่ฝัน
รีไฟแนนซ์หรือย้ายเงินกู้	ปัจจุบันสถาบันการเงินหลายแห่งแข่งขันกันหาลูกค้าเงินกู้ ด้วยการเสนออัตราดอกเบี้ย เงินกู้ต่ำ หาข้อมูลในเรื่องนี้ดูว่าสถาบันการเงินแห่งใดให้กู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าที่ เราจ่าย (อยู่) ราวร้อยละ 2 เราควรรีไฟแนนซ์เงินกู้ของเรา เพราะจะลดค่าใช้จ่าย รายเดือนได้

แบบประเมินหลังการเรียนรู้

เรื่อง คิดเป็นกับเศรษฐกิจพอเพียง

คำแนะนำ นักศึกษาสามารถเรียนรู้จากหนังสือเรียน เอกสารประกอบการสอน ใบความรู้ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ ผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูผู้สอน หรือสื่ออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา/สาระการเรียนรู้ และทำแบบประเมินหลังการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด ดังนี้

1. ให้นักศึกษาสรุปหลักการและปรัชญาการคิดเป็น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ให้นักศึกษาสรุปความหมาย ความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ..... ระดับชั้น วันที่

บันทึกหลังการเรียนรู้

เนื้อหา/สาระการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

สื่อ/วิธีการเรียนรู้

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....นักศึกษา

()

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน

()

แผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (กรต.)
รายวิชา คิดเป็นกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทร02029

คำแนะนำในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (กรต.)

การเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-directed learning)

คือกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ความต้องการ และความถนัด อย่างมีเป้าหมาย รู้จักแสวงหาแหล่งเรียนรู้ เลือกวิธีการเรียนและประเมินความก้าวหน้าการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งทำด้วยตนเอง หรือขอความช่วยเหลือผู้อื่นก็ได้ ซึ่งมีหลายรูปแบบ เช่น การอ่าน การอภิปราย การเขียน การเสาะแสวงหาความรู้โดยการสัมภาษณ์ การท่องเที่ยว การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้รู้ เรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

วิธีการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบ กศน. กำหนดให้นักศึกษาเรียนรู้ ฝึกทักษะด้วยกระบวนการกลุ่มตามแผนการสอนที่กำหนด โดยมีครูผู้สอนเป็นที่ปรึกษา และคอยให้คำแนะนำในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และมีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้หลังเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ในครั้งนั้นๆ

สื่อและแหล่งเรียนรู้

สามารถเรียนรู้จากเอกสารใบความรู้ ใบความรู้มัลติมีเดีย (ถ้ามี) ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และศึกษาเพิ่มเติมจากสื่ออื่นๆ ฯลฯ

หลักฐานการเรียนรู้

บันทึกหลังการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลงาน หรือชิ้นงานที่แสดงถึงการบรรลุผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การวัดผลประเมินผล

วัดผล ประเมินผลจากการเรียนรู้หลังเรียน หรือการนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม

แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (กรต.) รายวิชา คิดเป็นกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทร02029

สาระทักษะการเรียนรู้ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1 หน่วยกิต

หัวเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	วิธีการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	ชั่วโมง
คิดเป็นกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4. มีเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง	4. การบูรณาการ ทักษะเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	1. ขั้นการกำหนดสภาพปัญหา - ครูและนักศึกษาอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง 2. ขั้นการแสวงหาข้อมูลและการเรียนรู้ - แบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่มละ 5-7 คน เรียนรู้หลักการนำทักษะเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน 3. ขั้นการปฏิบัติและการนำไปประยุกต์ใช้ - นักศึกษาร่วมกันสรุปแนวทางการบูรณาการ ทักษะเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 4. ขั้นการประเมินผล - ครูผู้สอนประเมินผลการนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และจากการมีส่วนร่วมโดยใช้กระบวนการกลุ่มนักศึกษา	1. เอกสาร/คู่มือประกอบการเรียนรู้ 2. สื่อมัลติมีเดีย 3. อินเทอร์เน็ต 4. คอมพิวเตอร์ 5. ใบความรู้	

ใบความรู้มัลติมีเดียที่ 3

เรื่อง เกษตรทฤษฎีใหม่

คำแนะนำ นักศึกษาสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจากใบความรู้มัลติมีเดียที่ครูผู้สอนกำหนด หรือศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารประกอบการสอน หนังสือประกอบการเรียนการสอนที่สถานศึกษากำหนด โดยมีครูผู้สอนเป็นที่ปรึกษาในการเรียนรู้ตามแผนการสอน (เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตและ Ctrl+คลิกที่ภาพหรือลิงค์ เพื่อรับชมวิดีโอ)

แหล่งที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=pOtzTvUekoU>

ใบความรู้ที่ 3

เรื่อง การดำเนินชีวิตแบบพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงกับการงานอาชีพ

สรุปเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ พ.ศ.2540 และภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับครอบคลุม ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาบริหารประเทศให้ดำเนินไป “ในทางสายกลาง” โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์

ทางสายกลาง หมายถึง เส้นทาง การดำเนินชีวิตของมนุษย์และสังคมที่ถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับความเป็นจริงตามกฎธรรมชาติที่มีอยู่เป็นอยู่ ทั้งที่ตัวมนุษย์ และรอบๆ ตัวมนุษย์

หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง พิจารณาได้ดังนี้

คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับธุรกิจ

ธุรกิจพอเพียง หมายถึง การดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงความมั่นคงและยั่งยืนมากกว่าการแสวงหาผลประโยชน์ในระยะสั้น ดังนั้น จึงต้องมีความรอบรู้ในธุรกิจที่ตนดำเนินการอยู่ และศึกษาข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ มีความรอบคอบในการตัดสินใจ ในแต่ละครั้ง เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดต่างๆ ไม่ให้เกิดขึ้น และต้องมีคุณธรรมคือมีความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบอาชีพ ไม่ผลิตหรือขายสินค้าที่ก่อให้เกิดโทษหรือสร้างปัญหาให้กับคนในสังคมและสิ่งแวดล้อม มีความขยันหมั่นเพียร อดทนในการพัฒนาธุรกิจไม่ให้ความบงการ และก้าวหน้าไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต การปรับปรุงสินค้าและคุณภาพให้ทันกับความต้องการของผู้บริโภคและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีใหม่ๆ และในขณะเดียวกันต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม และระบบนิเวศวิทยาทุกขั้นตอนในการดำเนินธุรกิจ โดยการรักษาสสมดุลในการแบ่งปันผลประโยชน์ของธุรกิจในระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ อย่างสมเหตุสมผล ตั้งแต่ผู้บริโภค พนักงาน บริษัทคู่ค้า ผู้ถือหุ้น และสังคมวงกว้างรวมถึงสิ่งแวดล้อม

การประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินชีวิตในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการประกอบอาชีพตามทรัพยากรที่มีอยู่โดยอาศัยความรู้ ความสามารถ เพื่อให้เกิด ความพอเพียงในลักษณะพออยู่พอกิน ก่อให้เกิดความสุขสบายภายในครอบครัว หากเหลือจากการดำรงชีพสามารถนำไปขาย เพื่อเป็นรายได้และเก็บออมเป็นเงินทุนต่อไป การประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงสามารถทำได้ดังนี้

1. ทำไร่ทำนาสวนผสมผสาน เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นเศรษฐกิจพอเพียง
2. ปลูกผักสวนครัว เพื่อลดรายจ่ายด้านอาหารในครอบครัว
3. ใช้ปุ๋ยคอก และทำปุ๋ยหมักใช้ร่วมกับปุ๋ยเคมี เพื่อลดรายจ่ายและช่วยปรับปรุงบำรุงดิน
4. เพาะปลูกเห็ดฟางจากฟางข้าวและเศษวัสดุเหลือใช้ในไร่นา
5. ปลูกผลไม้ในสวนหลังบ้านและปลูกต้นไม้ใช้สอย
6. ปลูกพืชสมุนไพรช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัย

7. เลี้ยงปลาในร่องสวน ในนาข้าวและสระน้ำ เพื่อเป็นอาหารและรายได้เสริม

8. เลี้ยงไก่พื้นเมืองและไก่ไข่ เพื่อเป็นอาหารโปรตีนและรายได้เสริมโดยใช้ข้าวเปลือกรำปลายข้าวจากการทำนา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากการปลูกพืชไร่ พืชผักจากการปลูกในสวน

9. ทำก๊าซชีวภาพจากมูลสุกร หรือวัว เพื่อใช้เป็นพลังงานในครัวเรือน

10. ทำสารสกัดชีวภาพจากเศษพืชผักผลไม้ และพืชสมุนไพรที่ใช้ในไร่นา

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ

“การปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง”

- ยึดหลัก พออยู่ พอกิน พอใช้
- ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่าย ลดความฟุ้งเฟ้อ ในการดำรงชีพ " ความเป็นอยู่ที่ดีต้องไม่ฟุ้งเฟ้อต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง"
- ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องและสุจริต "ความเจริญของคนทั้งหลายย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นสำคัญ"
- ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในการค้าขาย ประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง "ความสุขความเจริญอันแท้จริง หมายถึง ความสุข ความเจริญ ที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนาและการกระทำไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญหรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังจากผู้อื่น"
- มุ่งเน้นหาข้าวหาปลา ก่อนมุ่งเน้นหาเงินหาทอง
- ทำมาหากินก่อนทำมาค้าขาย
- ภูมิปัญญาชาวบ้านและที่ดินทำกิน คือทุนทางสังคม
- ตั้งสติที่มั่นคง ร่างกายที่แข็งแรงปัญญาที่เฉียบแหลม
- นำความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อปรับวิถีชีวิตสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

แหล่งที่มา : อรุณี ปิ่นประยงค์ (2549 อ้างใน <http://www2.doae.go.th> สืบค้นวันที่ 16/01/2553)

ปริยานุช พิบูลสงารุณ (2549 : อ้างใน www.sufficiencyeconomy.org สืบค้นวันที่ 06/03/2553) โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ สรุปผลการสำรวจความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สวนดุสิตโพล 2547) ปัจจุบันการรับรู้มีอยู่ 2 ประเภท คือ 1. คนที่รู้ เข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต 2. คนที่ไม่เข้าใจปรัชญานี้อย่างลึกซึ้งเพราะไม่ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง

1) สิ่งที่ประชาชนเข้าใจ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงในความรู้ความเข้าใจของประชาชนยังอยู่ในเรื่องของความพอประมาณ ประหยัด ความพอดี (มากกว่า 50%) ประชาชนกว่าร้อยละ 80% สามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้กับทุกเรื่องในชีวิตประจำวัน เช่นการประหยัด การรู้จักคิด เพิ่มความรอบคอบให้กับตนเอง

2) คุณลักษณะของคน/กิจกรรม ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

พอประมาณ พอเหมาะกับสภาพของตน พอควรกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ/สังคม (ไม่โลภจนเบียดเบียนตัวเอง/ผู้อื่น/ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม) มีเหตุผล ไม่ประมาท (รอบรู้ / มีสติ) รู้สาเหตุ รู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในด้านต่างๆ

มีภูมิคุ้มกันที่ดี สุขภาพดีพร้อมรับความเสี่ยงต่างๆ (วางแผน/เงินออม/ประกัน) ทำประโยชน์ให้ผู้อื่น/สังคม เรียนรู้/พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถพึ่งตนเองได้ และเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ ในที่สุด

3) การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ

3.1 โดยพื้นฐานก็คือ การพึ่งตนเองเป็นหลัก การทำอะไรเป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง

3.2 พิจารณาถึงความพอดี พอเหมาะ พอควร ความสมเหตุสมผล และการพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

3.3 การสร้างสามัคคีให้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความสมดุลในแต่ละสัดส่วนแต่ละระดับ

3.4 ครอบคลุมทั้งทางด้านจิตใจ สังคม เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงเศรษฐกิจ

4) การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ / มีจิตใจสำนึกดี/เอื้ออาทรประนีประนอมนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

ด้านสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน/รู้จักสามัคคี/สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างชาญฉลาดและรอบคอบ/เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

ด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิชาวบ้านเองก่อน/ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก

5) แนวทางวิเคราะห์ความพอเพียง สัมปฤทธิธรรม 7 ประกอบด้วย

- ความมีเหตุผล คือ รู้เหตุ รู้ผล
- ความพอประมาณ คือ รู้ตน รู้ประมาณ
- ภูมิคุ้มกัน คือ รู้กาล รู้บุคคล รู้ชุมชน

6) การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ในระดับบุคคลและครอบครัว

พอประมาณ คือ รายจ่ายสมดุลกับรายรับ

มีเหตุผล คือ ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล/มีความจำเป็น/ไม่ใช้สิ่งของเกินฐานะ/ใช้ของอย่างคุ้มค่าประหยัด

มีภูมิคุ้มกัน คือ มีเงินออม /แบ่งปันผู้อื่น/ทำบุญ

ความรู้คู่คุณธรรม คือ ประกอบอาชีพที่สุจริต ด้วยความขยันหมั่นเพียร ใช้สติปัญญาในการตัดสินใจต่างๆ เพื่อเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

7) กิจกรรมการผลิตในชุมชนที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่าที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น กิจกรรมการทำปุ๋ยชีวภาพ การปลูกผักและข้าวที่ปลอดสารพิษ

8) การรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกด้วยทุนทางสังคมที่มีอยู่สอดคล้องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ กองทุนสวัสดิการ การรวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้าของชุมชน เช่นกลุ่มข้าวหอมมะลิ กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ กลุ่มปลูกผักสวนครัว

9) กิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จิตสำนึกท้องถิ่น วิถีชีวิตและวัฒนธรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมตามแนวทาง บวร เช่น พระสอนจริยธรรม และศีลธรรมแก่เยาวชน ครู ผู้นำชุมชนปลูกฝังสมาชิกชุมชนให้มีการเอื้ออาทรต่อกัน มากกว่าคำนึงถึงเงินหรือวัตถุ ส่งเสริมให้สมาชิกทำบุญชื้ออย่างโปร่งใสและสุจริต ส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนพึ่งตนเอง ก่อนที่จะพึ่งหรือขอความช่วยเหลือจากคนอื่น

10) การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในสหกรณ์ และชุมชน “สหกรณ์แปลว่า การทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันนี้ลึกซึ้งมาก เพราะว่าต้องร่วมมือกันทุกด้าน ทั้งในด้านงานที่ทำด้วยร่างกาย ทั้งในด้านงานที่ทำด้วยสมอง และงานที่ทำด้วยใจ ทุกอย่างขาดไม่ได้ต้องพร้อม” (พระราชดำรัสพระราชทานแก่ผู้นำสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และสหกรณ์ประมงทั่วประเทศ ณ ศาลาดุสิดาลัย : 11 พฤษภาคม 2526)

หลักการสหกรณ์

1. การเปิดรับสมาชิกโดยทั่วไปตามความสมัครใจ
2. การดำเนินการตามหลักประชาธิปไตยโดยมวลสมาชิก
3. การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิกทั้งนี้สามารถจัดสรรจากเงินส่วนเกิน (กำไร) ของสหกรณ์
 - เพื่อพัฒนาธุรกิจของสหกรณ์
 - เพื่อตอบแทนแก่สมาชิกตามสัดส่วนของปริมาณธุรกิจ
 - เพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆที่มวลสมาชิกเห็นชอบ
4. การปกครองตนเองด้วยความเป็นอิสระและเป็นกลาง
5. การให้การศึกษอบรมและข้อมูลข่าวสารสนเทศ
6. การร่วมมือระหว่างสหกรณ์
7. การเอื้ออาทรต่อชุมชนเพื่อร่วมพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญยั่งยืน

ผลการดำเนินงานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ระดับองค์กร) โดยพิจารณาตามประเด็น 3 ห่วง 2 เงื่อนไข สรุปได้ดังนี้

ความพอประมาณ

- กลุ่มฯ จะพิจารณาจำนวนเงินกู้ให้ตรงกับขนาดการผลิตของสมาชิกจริง และตามกำลังความสามารถของสมาชิกในแต่ละราย โดยพิจารณารายรับ รายจ่ายของสมาชิกเป็นหลักเพื่อสร้างวินัยทางการเงิน เมื่อสิ้นปีบัญชีกลุ่มฯ จะไม่มีดอกเบียเงินกู้ค้างชำระ
- กลุ่มฯ จะสำรวจความต้องการของสมาชิกที่เลี้ยงหมูหลุม และหาตลาดจำหน่ายหมูให้กับสมาชิก สำหรับขึ้นหมูที่เหลือจากการใช้ กลุ่มฯ จะรับซื้อในกระสอบละ 50.- บาท ธุรกิจมีผลกำไรและเนื้อหมูมีความต้องการของผู้บริโภค เนื่องจากมีคุณภาพ

ความมีเหตุผล

- ธุรกิจให้บริการสีกาแฟ กลุ่มฯ คัดราคาสมาชิกในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด เพื่อลดรายจ่ายให้สมาชิกและดึงดูดสมาชิกให้มาร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มฯ และจะได้แลกเปลี่ยนจากสมาชิกมาทำปุ๋ยหมัก
- การผลิตและส่งเสริมปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง กลุ่มฯ จะผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากแกลบกาแฟและขึ้นหมูลุมของสมาชิก โดยใช้แรงงานจากสมาชิกและได้รับค่าจ้างเป็นปุ๋ยเพื่อใช้ในสวน สมาชิกจะจัดเวรกันมาผลิตและที่เหลือจะจำหน่ายให้กับบุคคลภายนอก ปุ๋ยได้รับรองคุณภาพ Q จากกรมพัฒนาที่ดินจังหวัดชุมพร เมื่อสิ้นสุดปีบัญชีมียอดจำหน่ายจำนวน 686,292.50 บาท

ความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

- การเพิ่มทุนภายในกลุ่มฯ มีการถือหุ้นเพิ่มทุกปี มีการรับฝากเงินออมทรัพย์ทุกเดือน เงินฝากเพื่อชำระหนี้ กลุ่มฯ คัดดอกเบียร้อยละหนึ่งของเงินกู้ และส่งเสริมสวัสดิการสมาชิกในด้านการศึกษา และสงเคราะห์ผู้ยากไร้ในชุมชน ปีละ 500.- บาท เมื่อสิ้นปีบัญชีทุนภายในของกลุ่มฯ เพิ่มขึ้นทุกปี
- การกระจายความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ กลุ่มฯ จะดำเนินธุรกิจที่ครบวงจรบนความต้องการของสมาชิก สามารถป้องกันสมาชิกไปกู้เงินนอกระบบ มีการเพิ่มทุนภายในที่เหมาะสมกับธุรกิจ ซึ่งไม่กระทบต่อเศรษฐกิจภายนอกที่เปลี่ยนแปลง เพราะการดำเนินการผลิตและจำหน่ายเกิดจากทุนภายในกลุ่มฯ เอง เมื่อสิ้นสุดปีบัญชีกลุ่มฯ จะมีผลกำไรเกือบทุกธุรกิจ

เงื่อนไขความรู้

- การอบรมศึกษาดูงาน คณะกรรมการกลุ่มฯ จะหมุนเวียนเข้าร่วมฝึกอบรมศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอกและในแต่ละปี กลุ่มฯ จะฝึกอบรมโครงการ GAP ร่วมกับสมาชิกทุกปี ทำให้ผลไม้ของสมาชิกมีคุณภาพ มังคุดผิวมันสวย ทุเรียนเป็นที่ต้องการของท้องตลาด
- เชื่อมโยงองค์ความรู้ร่วมกับกลุ่มภายนอก (เครือข่าย) เช่นการส่งกล้วยหอมทองให้สหกรณ์กล้วยหอมปลอดสารเคมี จำกัด เพื่อส่งออกประเทศญี่ปุ่น

เงื่อนไขคุณธรรม

- การคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มฯ คณะกรรมการกลุ่มฯ จำนวน 13 คน มาจากตัวแทนสมาชิกทั้งหมด 65 ราย มีการคัดสรรจากผู้นำกลุ่มที่กระจายอย่างเหมาะสมเป็นผู้นำที่คิดในเชิงบวก ไม่เอาเปรียบสมาชิกเน้นความเสียสละและความโปร่งใส ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของกลุ่มฯ จะไม่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณธุรกิจ

ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มประสบความสำเร็จ

1. สภาพภูมิประเทศ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน แหล่งน้ำ เหมาะแก่การประกอบอาชีพ
2. ความเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ในพื้นที่
3. ผู้นำกลุ่ม (ประธานกลุ่ม) มีความรู้และเสียสละ มีความรับผิดชอบสูง และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล
4. สมาชิกกลุ่มให้ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดี เช่น การเข้าร่วมประชุมกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ ร่วมทำธุรกิจมากขึ้นผลจากการทำกิจกรรมต่างๆ ทำให้เป็นการลดต้นทุน เพิ่มรายได้ สมาชิกมีเงินออมเพิ่มขึ้น มีสุขภาพดีขึ้น องค์กรมีความมั่นคงมากขึ้น ไม่มีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง
5. ประชาชนในพื้นที่ (ชุมชน) มีความร่วมมือร่วมใจ ใส่ใจชุมชน ไม่ตัดไม้ ทำลายป่า และรักษาสภาพแวดล้อม
6. มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตลอดจนมีวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถมาให้การอบรม และแนวทางการบริหารงานของกลุ่ม

7. ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณและปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนให้แก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม
8. สมาชิกกลุ่มมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างง่าย เพื่อให้รู้รายรับ รายจ่ายในครัวเรือน
9. มีการศึกษาดูงาน ตลอดจนเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกลุ่มกับสหกรณ์หรือหน่วยงานอื่นๆ ในจังหวัดชุมพร เพื่อร่วมบูรณาการในการบริหารจัดการกลุ่มให้เกิดประโยชน์สูงสุด
10. คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มมีความศรัทธา เสียสละ และอุทิศเวลาให้กับการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเต็มที่
11. กลุ่มได้น้อมนำแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการกลุ่ม เป็นผลให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น รายจ่ายลดลง และมีการรักษาสภาพแวดล้อม
12. มีการจัดจ้างเจ้าหน้าที่ทำให้การลงบัญชีเป็นปัจจุบัน
13. จัดทำทะเบียนคุมรายชื่อสมาชิก และฐานข้อมูลการประกอบอาชีพของสมาชิกแต่ละราย
14. มีการสำรวจความต้องการของผู้บริโภค
15. มีการวางระบบการรับฝากเงิน โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการดำเนินงาน (อยู่ระหว่างดำเนินการ)

แบบประเมินหลังการเรียนรู้

เรื่อง ความเป็นพลเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตย

คำแนะนำ นักศึกษาสามารถเรียนรู้จากหนังสือเรียน เอกสารประกอบการสอน ใบความรู้ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ ผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูผู้สอน หรือสื่ออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา/สาระการเรียนรู้ และทำแบบประเมินหลังการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด ดังนี้

1. ให้นักศึกษาอธิบายถึงเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง

[illegible]

ชื่อ..... ระดับชั้น..... วันที่.....

บันทึกหลังการเรียนรู้

เนื้อหา/สาระการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

สื่อ/วิธีการเรียนรู้

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....นักศึกษา

()

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน

()

แผนการจัดการเรียนการสอน
รายวิชา คิดเป็นกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทร02029

แผนการจัดการเรียนการสอน รายวิชา คิดเป็นกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทร02029
สาระทักษะการเรียนรู้ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1 หน่วยกิต

หัวข้อเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	วิธีการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	ชั่วโมง
คิดเป็นกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3. สามารถบูรณาการทักษะการคิดกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อไปใช้ในชีวิตประจำวัน	3. คิดเป็นแบบพอเพียงจากกรณีตัวอย่างผู้ประสบความสำเร็จด้านเศรษฐกิจพอเพียง	1. ขั้นการกำหนดสภาพปัญหา - ครูผู้สอนและนักศึกษาอภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการคิดกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อไปใช้ในชีวิตประจำวัน 2. ขั้นการแสวงหาข้อมูลและการเรียนรู้ - ครูผู้สอนแบ่งกลุ่มนักศึกษาเป็น 5-7 คน - นักศึกษาสืบค้นข้อมูลหัวข้อการคิดเป็นแบบพอเพียงจากกรณีตัวอย่างผู้ประสบความสำเร็จด้านเศรษฐกิจพอเพียง 3. ขั้นการปฏิบัติและการนำไปประยุกต์ใช้ - นักศึกษาสรุปแนวทางการบูรณาการทักษะคิดเป็นแบบพอเพียงเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 4. ขั้นการประเมินผล - ครูผู้สอนประเมินผลการนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และจากการมีส่วนร่วมโดยใช้กระบวนการกลุ่มนักศึกษา	1. เอกสาร/คู่มือประกอบการเรียนรู้ 2. สื่อมัลติมีเดีย 3. อินเทอร์เน็ต 4. คอมพิวเตอร์ 5. ใบความรู้	

ใบความรู้มัลติมีเดียที่ 4

เรื่อง คิดเป็นแบบพอเพียง

คำแนะนำ นักศึกษาสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจากใบความรู้มัลติมีเดียที่ครูผู้สอนกำหนด หรือศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารประกอบการสอน หนังสือประกอบการเรียนการสอนที่สถานศึกษากำหนด โดยมีครูผู้สอนเป็นที่ปรึกษาในการเรียนรู้ตามแผนการสอน (เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตและ Ctrl+คลิกที่ภาพหรือลิงค์ เพื่อรับชมวิดีโอ)

แหล่งที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=fc5VkqT4B1Y>

ใบความรู้ที่ 4

เรื่อง คิดเป็นแบบพอเพียง

ทักษะการคิดกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ จึงประกอบหลักการทฤษฎีและหลักธรรมหลายประการ อาทิ

1. เป็นปรัชญาแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ
2. เป็นปรัชญาในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง
3. จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวทันโลกยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี
4. ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน
5. จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน
6. จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ

สรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นิยามของความพอเพียง ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อมกัน ดังนี้

- **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
- **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
- **การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับความพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

- **เงื่อนไขความรู้** ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ
- **เงื่อนไขคุณธรรม** ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม เช่น มีความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตไม่โลภ และไม่ตระหนี่

พระชาตินิยมสู่ศรัทธามหาชน

จากทฤษฎีใหม่สู่เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อพสกนิกรไทย การที่จะทำให้คนไทยทุกคนประสบความสำเร็จเป็นเรื่องที่ยากแต่จะทำได้ในทางที่พวกเราจะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข เป็นไปตามพื้นฐานของแต่ละบุคคล ปัจจัยสำคัญที่จะต้องกลับมาพิจารณาปรับวิธีคิด วิธีการทำงาน ความสำคัญของแนวทางการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลควรมี ได้แก่

1. **ความอดทนต่อการดำเนินชีวิต** ปัญหาทุกอย่างสามารถแก้ไขได้ถ้าใจมั่นคง แม้จะต้องใช้เวลาและมาตรการต่างๆ เพื่อให้ความสำเร็จเกิดขึ้น
2. **ความมีน้ำใจต่อกัน** ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยได้ให้แนวทางในการร่วมมือกัน มีน้ำใจแก่กันเช่น การลงแขกเกี่ยวข้าว การทำขนมกระยาสาธแล้วแบ่งปันเพื่อนบ้าน

3. **ความมีวินัยในตนเอง** จะต้องรู้จักกิน รู้จักใช้ วางแผนการใช้จ่าย

4. **รู้จักการบริหารและการจัดการชีวิต** รู้จักการวางแผนครอบครัว การเตรียมการในการประกอบอาชีพการหาสถานศึกษาใกล้บ้านให้กับลูกได้ศึกษาเล่าเรียน การสร้างที่อยู่ อาศัย สร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว

5. **มีมาตรฐานทางใจ** ลดละเลิกในสิ่งที่ไม่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต สุรา ยาเสพติด การเที่ยวกลางคืนการรู้จักฉลาดใช้ ตัวอย่างเช่น การใช้โทรศัพท์มือถือ มีความจำเป็นหรือไม่ หรือถ้าจำเป็นต้องใช้เครื่องเดียวสามารถใช้ได้นานๆ แต่ถ้ามีไว้รอดเพื่อความโก้เป็นเครื่องประดับที่คิดว่าเป็นคนทันสมัยจะมีก็เครื่องก็ไม่พอทุกครั้งที่ซื้อเครื่องรุ่นใหม่ออกมาก็ต้องเปลี่ยนทุกครั้ง ทำให้เป็นภาระหนี้สินที่เกินความจำเป็น

6. **อย่าอายทำกิน** อย่าหมีเงินน้อย อย่าคอยวาสนา งานบางอย่างอาจได้ค่าตอบแทนน้อย ไม่ตรงกับความต้องการ แต่การทำงานนอกจากได้ค่าตอบแทนเป็นเงินตราแล้วสิ่งที่มีค่ามากที่สุด คือประสบการณ์

7. **จงมองในสิ่งที่เขาเป็นอยู่ไม่ใช่มองในสิ่งที่เราอยากให้เขาเป็น** การเข้าใจผู้อื่นที่อาจมีความคิดเห็นมีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากเรา เขาอาจมีมาตรฐานทางใจต่างจากเรา เช่น การใส่เสื้อผ้าราคาถูกการประกอบอาชีพเกษตรกร ไม่ได้หมายถึงการเป็นคนที่ย่อยพัฒนา คนเรามีความแตกต่างกัน ความสุขของแต่ละบุคคลจึงแตกต่างกัน การเปลี่ยนแปลงอะไรก็ตาม ต้องให้เขาเปลี่ยนแปลงตัวของเขาเอง ในสิ่งที่เขาต้องการจะเป็น

8. **ครอบครัวอบอุ่น สังคมเข้มแข็ง** ครอบครัวเป็นรากฐานที่สำคัญของสังคม ในการถ่ายทอดแบบอย่างวิถีชีวิต

9. **ภูมิใจในความเป็นไทย ภูมิปัญญาไทย วิถีไทย** เศรษฐกิจพอเพียง มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับภูมิปัญญาไทย วิธีการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมชนบทที่ยังพึ่งพาภูมิปัญญาไทย ปราชญ์ชาวบ้านตัวอย่างของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับสู่มาตรฐานสากล ปวงชนสุขสันต์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกคน ไม่ใช่เป็นเรื่องของเกษตรกร ไม่ใช่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการผลิตและการค้า แต่เป็นเรื่องของการดำเนินชีวิตตามปกติของคนในสังคม คนไทยโชคดีที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เข้มแข็งเปี่ยมล้นด้วยทศพิธราชธรรม การพัฒนาประเทศไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลเพียงอย่างเดียว คนไทยทุกคนต้องมีส่วนร่วมในวิกฤติการณ์น้ำมันที่มีราคาแพง สินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาสูง ภาวะเงินเฟ้อเพิ่มมากขึ้น มาตรการหลายๆอย่างที่ภาครัฐได้ดำเนินการ แต่ไม่ยิ่งใหญ่เท่ากับแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการปรับวิธีคิด วิธีการดำเนินชีวิตใหม่ให้คนไทยได้ตระหนักและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาไทย

การที่เราคิดได้ ทำได้ เข้าใจปัญหาที่แท้จริง เช่น น้ำมันแพง ถ้าใช้มาตรการประหยัดอย่างเดียวจะประสบความสำเร็จน้อย แต่ถ้าใช้แนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง คือ พอมี พอกิน เราจะใช้รถยนต์ให้คุ้มค่ากับความจำเป็นให้มากที่สุด ขณะเดียวกันก็คิดหาพลังงานทดแทนที่มีต้นทุนราคาถูกมาทดแทน ประชาชนคนไทยทุกคนมีหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี การเกิดบนผืนแผ่นดินไทยภายใต้ร่มพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เราพูดเสมอว่า เรารักในหลวง ดังนั้น ควรที่จะทำในสิ่งที่พระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้เศรษฐกิจพอเพียง .. เลี้ยงคนไทยให้ยั่งยืน

เราจะทำหน้าที่กันอย่างไบบ้าง ข้อเสนอแนะต่อไปนี้เป็นแนวทางที่จะบอกว่า เราเป็นข้าของแผ่นดินเราจะทดแทนคุณแผ่นดินและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านทรงเมตตาต่อพสกนิกรชาวไทย ดังนี้

1. **นักเรียน** สามารถดำเนินชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงได้ เช่น มีความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียรในการเรียน เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างรู้เท่าทันโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เธอทั้งหลายเป็นพลังของแผ่นดิน ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นไม่เอาเปรียบ สังคม ไม่เห็นแก่ตัว สร้างความดีศรีร้อนให้กับสังคม มีความรับผิดชอบในสถานภาพและบทบาทของตนเอง การเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ เป็นเพื่อนที่ดีและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การให้ความร่วมมือเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะปัญหาของสังคมรอการแก้ไขมากมายหลายเรื่องจึงเป็นหน้าที่ของทุกคน

2. **ข้าราชการ** เป็นกลไกที่สำคัญที่ขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่ประชาชน ข้าราชการ หมายถึง ผู้รับใช้พระราชอา ทำอย่างไรให้ประชาชนอุ่นใจ เป็นที่พึ่งของประชาชน ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละและความรับผิดชอบ เป็นสิ่งที่ประชาชนปรารถนามากที่สุด การฉ้อราษฎร์บังหลวงประเทศชาติต้องสูญเสียเงินงบประมาณซึ่งเป็นภาษีอากรของประชาชนเป็นจำนวนมาก ทำให้การพัฒนาประเทศไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็น การดำเนินชีวิตพอมีพอกินตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์ท่านทรงเป็นแบบอย่างที่ดีที่ชัดเจนที่สุด พระองค์ท่านทรงงานหนักมากในพระราชกรณียกิจแต่ละวันเป็นที่ประจักษ์

3. **นักธุรกิจ** จะต้องดำเนินธุรกิจอย่างมีคุณธรรมและมีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ไม่เอาเปรียบไม่ดำเนินธุรกิจในทางที่ไม่ถูกต้อง ไม่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ ไม่มีการเอาเปรียบผู้บริโภคในภาวะเศรษฐกิจที่ต้องการความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจ นักธุรกิจไทยต้องเอาใจใส่ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

4. **เกษตรกร** จะต้องปรับวิธีการดำเนินชีวิต มีวินัยในการใช้จ่าย รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเอง พึ่งพาตนเองให้มากที่สุด ภูมิปัญญาไทย เป็นมรดกที่ตกทอดมาถึงลูกหลานไทย ต้องใส่ใจที่จะดูแล และสานต่อ แนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงให้แนวทางในการบริหารและจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ สามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว ตามปรัชญาชีวิตที่ว่า “กินอิ่ม นอนอุ่น อดออม เอื้ออาทรแก่กัน” เมื่อนั้น สังคมจะมีแต่ความผาสุก เป็นสังคมที่เข้มแข็งตามแนวพระราชดำริ ปรัชญาของ “เศรษฐกิจพอเพียง... เลี้ยงคนไทยให้ยั่งยืน” ...

ที่มา : การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน (จากข้อความของ ดร. วรปัญญา สุจิวัฒน์พงศ์)

กฎเบื้องต้นของเศรษฐศาสตร์ก็คือ เราเชื่อว่าทรัพยากรที่มีอยู่ในโลกมีอยู่จำกัด แต่มนุษย์เรามีความต้องการที่ไม่จำกัด ดังนั้นเศรษฐศาสตร์ ก็คือศาสตร์ ที่ว่าด้วยการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้คุ้มค่า และสอดคล้องตามความต้องการของมนุษย์ให้มากที่สุด แต่ปัจจุบัน โลกมันวุ่นวาย เพราะมีบางกลุ่มบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา มีประชากรแค่ 200 ล้านคน แต่ใช้ทรัพยากรของโลก ไปเกิน 95% เป็นต้น

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

อธิบายสั้นๆ ก็คือการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างพอดี ไม่น้อย หรือไม่มากเกินไป ไม่เกินตัว ทรัพยากรที่พูดถึงคือ ยกตัวอย่างง่ายๆ และ ใกล้ตัวเรามากที่สุดก็คือ เงิน คือให้ใช้เงินให้เป็น และรู้จักออม ถ้านำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้กับการใช้เงินของเราเพื่อช่วยเหลือชาติแบบง่ายๆ ก็จะได้ดังนี้

แนวทางปฏิบัติ

- รู้จักใช้เงินในการเลือกรับประทานอาหารในราคาที่เหมาะสม เช่น ไก่ทอด KFC กับไก่ทอดของไทยตามร้านทั่วไป จริงอยู่ว่ามันเป็นไก่ทอดเหมือนกัน ขนาดก็เท่ากัน แต่ราคามันต่างกันลิบ ทานไก่ KFC แล้วทำให้เงินมันเหลือน้อยกว่าทานไก่ทอดธรรมดา ทำให้เหลือเงินไปซื้อของใช้จำเป็นอื่นๆ น้อยลงไปอีก เหลือเงินออมน้อยลง เวลาเกิดเหตุฉุกเฉินขึ้นมาชีวิตก็ลำบาก และเป็นทุกข์ ในและมีผลกระทบในภาพรวมคือถ้าทุกคนกินแต่ไก่ KFC เงินออมของทั้งระบบก็จะน้อยลง ทำให้การขยายการลงทุนในประเทศก็จะทำได้ยาก เนื่องจากเงินออมในธนาคารมีน้อยไม่พอให้ระดมทุน ต้องไปกู้ยืมเงินจากต่างประเทศเข้ามาอีก ประเทศก็ขาดดุลบัญชีเดินสะพัด เงินบาทก็จะอ่อนค่าลงตามทฤษฎี อีกอย่างกินไก่ KFC 100 บาท เงินเข้าคนไทย 30 บาท เข้ากระเป๋าฝรั่งไป 70 บาท ซึ่งเป็นค่าลิขสิทธิ์ เงินไหลออกนอกประเทศอีก

- เลือกใช้ของที่ต้องการในราคาที่เหมาะสม เช่น รถยนต์ เป็นตัวอย่างที่ใกล้ตัวที่สุด ระหว่างรถเบนซ์ กับรถญี่ปุ่นที่ผลิตในประเทศไทยซึ่งเป็นรถยนต์เหมือนกัน วิ่งได้เหมือนกัน แต่คนส่วนใหญ่อยากเลือกรถเบนซ์ เพราะแสดงสถานะทางสังคมว่าเรามีเงิน แต่หลายคนคงจะทราบบว่ารถเบนซ์เป็นสินทรัพย์ที่เสื่อมมูลค่าลงทุกวันตามสัดส่วนเวลา และมีอายุการใช้งาน ดังนั้น ณ วันที่เราขายรถยนต์ ราคาของรถยนต์ราคาแพงก็จะมีมูลค่าลดลงมากกว่า ทั้งนี้ยังไม่รวมค่าบำรุงรักษาและค่าซ่อม ที่หลายคนใช้รถแพงๆ ตระกูลยุโรปก็โดนศูนย์บริการเปลี่ยนแบบไม่ปราณี เพราะช่างซ่อมชาวบ้านทั่วไปก็ซ่อมไม่ได้ ต้องเข้าศูนย์เฉพาะเพื่อเปลี่ยนอุปกรณ์ที่ผลิตในต่างประเทศเท่านั้น หลายคนยังคงไม่ทราบว่าประชาชนในประเทศที่เราเห่รถแพงๆ ของเขา เขากลับไม่เห็นความสำคัญของการแสดงสถานะทางสังคมด้วยรถยนต์เท่ากับบ้านเรา แต่เลือกใช้รถยนต์ที่คุ้มค่าในราคาเหมาะสม ผลกระทบอื่นๆ ก็จะคล้ายๆ กับข้อ 1 เราก็ลองคิดนะว่าซื้อรถเบนซ์มาขับกับซื้อรถผลิตในประเทศแล้ว โดย

ภาพรวมคนไทยจะได้ประโยชน์จากเงินที่เราจ่ายมาน้อยต่างกันเพียงใด สินค้าหลายอย่างมันแพงเกินราคาก็เพราะเราจ่ายค่าทรัพย์สินทางปัญญา หรือค่าลิขสิทธิ์มากกว่าต้นทุนของสินค้าเองซะอีก

- บริโภคสินค้าด้วยเงินออม เราจะเห็นว่าคนในบ้านเรากลับไปบริโภคสินค้าด้วยเงินกู้ เช่น กู้เงินไปซื้อโทรทัศน์ มือถือ กระเป๋าหิ้ว ฯลฯ แล้วสิ้นเดือนก็ต้องมาเป็นทุกข์ผ่อนชำระกันศีรษะโตเป็นแถบ ลักษณะนิสัยแบบนี้เรียกว่าใช้เงินกันเกินตัว ซึ่งกำลังเกิดในประเทศสหรัฐอเมริกา และเป็นมะเร็งร้ายที่กำลังจะลามทำให้เศรษฐกิจอเมริกา ระเบิดในอีกไม่ช้านี้ หลักการคือเราต้องเข้าใจก่อนว่า การบริโภคกับการลงทุนนั้นต่างกัน เช่น ถ้าท่านซื้อมือถือมา เพื่อมาใช้ในวิชาชีพแล้ว มันจะทำให้เงินกลับมาให้ท่าน นั่นเรียกว่าเป็นการลงทุน แต่ถ้าท่านไม่มีกิจอันใดที่จะใช้ แต่ซื้อมาเพราะว่าคนอื่นเขาก็มีกัน อันนั้นก็เรียกว่าการบริโภค อะไรที่เป็นการลงทุน มันย่อมมีผลตอบแทนคืนมา (แม้ว่าจะสินค้านั้นจะมีมูลค่าเสื่อมถอยทุกวัน) แต่การบริโภคนั้น สินค้าที่ท่านซื้อมาบริโภคมันก็จะมีค่าเสื่อมถอยลงทุกวัน โดยไม่มีผลตอบแทนคืนมา ถ้าท่านบริโภคสินค้าด้วยเงินกู้กันเยอะๆ ทั้งประเทศมันก็จะล้มเหลว ทำให้ท่านไม่สามารถจะมีเงินไปลงทุนได้ เพราะเงินกู้ของท่าน ที่สามารถจะกู้ไปลงทุน ได้ถูกจัดลงในโควตาของเงิน ที่ท่านกู้ออกมาบริโภคไปแล้ว ท้ายสุด ก็ต้องไปกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ เข้ามาอีก ประเทศก็ขาดดุลบัญชีเดินสะพัด เงินบาทก็จะอ่อนค่าลงตามทฤษฎี

- ใช้เงินในสิ่งที่มิประโยชน์เป็นรูปธรรมเท่านั้น ตัวอย่างที่จะยกได้ง่ายๆ คือ การส่ง SMS เข้ารายการโทรทัศน์ต่างๆ เท่าที่ทราบ มีแต่ประเทศกำลังพัฒนา และประชาชนไม่มีความคิดเท่านั้น ที่จะนิยมส่ง SMS เข้ารายการโทรทัศน์ มากมายแบบประเทศไทย อย่างเรานั่งดูโทรทัศน์ เราก็สงสัยว่าคนที่ส่ง SMS เข้าไปจะได้ประโยชน์อะไรบ้าง สรุปก็คือได้แต่ความพอใจ ไม่มีประโยชน์ในทางรูปธรรมอะไรเลย บางคนส่ง SMS เดือนหนึ่งหลายหมื่นบาท แต่ไม่รู้ว่าจะส่งไปทำไม ซึ่งเป็นการใช้เงินที่ควรจะต้องออมอย่างไม่ถูกเรื่องเท่าไรนัก ซึ่งจริงๆ เราคิดว่า คณะกรรมการ กสท. ควรจะเข้ามากำกับดูแลในส่วนนี้อย่างจริงจัง เพื่อผลประโยชน์ของคนในชาติ

- ส่งเสริมการซื้อสินค้าที่ผลิตในประเทศ ซึ่งคนไทยเราอาจจะมีจิตสำนึก ในเรื่องนี้ค่อนข้างน้อยไปบ้าง หากท่านสังเกตว่าทำไมหลายๆ ชาติที่เจริญ มักจะเป็นชาติที่มีความเป็นชาตินิยมสูงมาก เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี ไต้หวัน จีน ทั้งนี้ เนื่องมาจากสินค้าแบบเดียวกัน คนในชาตินั้นจะเลือกซื้อสินค้า ที่ผลิตในประเทศของเขา ก่อน ทำให้สินค้าที่ผลิตในประเทศ ได้มีโอกาสทดลองตลาด ปรับปรุงสินค้า และสะสมเงินทุน ไปทำเรื่อง R&D ต่อ ยอดไปได้ แต่ถ้าคนไทย เรานิยมซื้อของต่างชาติ มากกว่าของที่ผลิตในประเทศ เงินก็จะไหลออกนอกประเทศเป็นจำนวนมาก เหมือนน้ำที่แห้งเหือดไปจากสระน้ำ แทนที่คนไทยจะได้ประโยชน์จาก Multiplier Effect หรือตัวคูณของการใช้เงินต่อไปเป็นทอดๆ ในระบบเศรษฐกิจของเราเอง แต่เงินกลับไหลออกนอกประเทศ คนไทยก็ได้แต่ค่าแรงในการขายของเท่านั้น สินค้าที่หือดังๆ ของโลก เช่น LG, Samsung, Haier, TCL, Huawei ก็โตมาจากตลาดในประเทศก่อนทั้งนั้น ไม่มีใครกระโดดออกไปนอกประเทศแล้วโตเลย อย่างของไทยสมัยก่อนก็มีโทรทัศน์ยี่ห้อธานินทร์ แต่ตอนนี้ก็หายไปจากตลาดแล้ว เพราะคนไทยไม่สนับสนุน

- งดอบายมุข อันนี้ง่ายที่สุด แต่เป็นปัญหาที่ฝังลงรากลึกสุดของสังคมไทย เพราะหอยทั้งบนดิน ใต้ดิน มันไหลออกมา ยุบยับมาก ขนาดจะดูฟุตบอลโลก หนังสือพิมพ์บ้านเรายังมีราคาต่อรองให้อีก คือไม่ว่าจะเป็นอบายมุขประเภทไหน ก็ทำให้เราไม่มีเงินออมทั้งนั้น พอไม่มีเงินออม ทำยสุก็ต้งพึ่งเงินกู้มาบริโภคกันอีก
- รู้จักลงทุนในสิ่งที่มีประโยชน์ และได้ความรู้ เศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้ห้ามให้เราไม่ใช้เงิน เพียงแต่จะใช้เงินให้เกิดประโยชน์กับตัวเรา เช่น การลงทุนในสินทรัพย์ที่สร้างมูลค่าเพิ่ม การลงทุนเพื่อให้เกิดความรู้เพิ่มขึ้น จากการซื้อหนังสือที่มีประโยชน์มาอ่าน ไปฟังสัมมนา ไปทัศนอาจร ไปดูงาน ฯลฯ กล่าวโดยสรุป การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในชีวิตประจำวันของเรา จะทำให้เราสามารถใช้จ่ายอย่างคุ่มค่า มีเงินออม เหลือเก็บไว้ใช้ในการบริโภคสิ่งจำเป็น ไม่มีภาระหนี้สินที่ไม่จำเป็น เงินออมทั้งระบบ ก็จะเพียงพอต่อการระดมทุน เพื่อการลงทุนในประเทศ ไม่ต้องพึ่งพิงเงินตราต่างประเทศ ที่เข้าเร็วออกเร็ว แบบที่เราเรียกว่า Hot Money ประเทศก็จะมีเงิน ไม่ต้องขาดดุลบัญชีเดินสะพัดกันแบบสมัยฟองสบู่ ค่าเงินบาทก็จะไม่อ่อน เศรษฐกิจในประเทศก็จะแข็งแกร่ง ไม่ต้องมาปวดหัวเถียงกันเรื่องจะขึ้นหรือไม่ขึ้นดอกเบี้ย เพราะอเมริกาจะขึ้นดอกเบี้ย และกลัวเงินจะไหลออกมาว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั้นหมายถึงความพอดีด้วยนะ ไม่ได้ห้ามกั้หนี้มาลงทุนแต่อย่างใด ตราบใดที่กู้หนี้ยืมสินแล้วมาลงทุน แต่การลงทุนนั้นยังสามารภให้ผลตอบแทนที่มีความเป็นไปได้ว่าจะชำระหนี้ได้ก็ถือว่าพอเพียง แต่ถ้าสมมติว่าเราไปกู้ธนาคารมาทำโปรเจกแบบสมัยก่อนประเทศไทยเกิดวิกฤติปี 2540 แล้วมีการจ่ายเงินปากถุงให้กับที่มิวเคราะห์ของธนาคาร (สมมติ) เพื่อให้มีมูลค่าโปรเจกมาก ๆ แล้วให้ปล่อยกู้เงินมาก ๆ เกินกว่าที่ผลตอบแทนการลงทุนจะได้ ทำยสุถ้าในความเป็นจริงมันไม่เวิร์ค โปรเจกก็ล้ม ธนาคารก็มี NPL คนฝากเงินก็รับเคราะห์ รัฐบาลต้องเข้ามากู้เรือล่ม ก็เดือดร้อนเงินภาษีของเราอีก ซึ่งจากข้างต้นคำว่าพอเพียงกับความต้องการประสบความสำเร็จมันคงเป็นคนละเรื่องกัน สมมติว่าเราต้องการประสบความสำเร็จในทางธุรกิจ และมีความทะเยอทะยาน เราก็ต้องดำเนินการแบบพอเพียง คือไม่ใช่วิธีแบบทำธุรกิจเกินตัว แล้วเราไม่สามารถใช้หนี้ได้ ซึ่งโดยสรุปเศรษฐกิจแบบพอเพียงนั้นจะหมายถึงวิธีการ และแนวคิดอันที่จะได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ ว่ามันเกินตัว และถูกต้องตามครรลองหรือไม่ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ Incentive ที่จะลงทุนแต่อย่างใด จะลงทุนมากน้อยก็อยู่ทีวิธีการว่าเป็นการดำเนินการที่เกินตัวหรือไม่ ประเทศไทยเราโชคดีจริงๆที่มีพระเจ้าแผ่นดินที่ทรงอัจฉริยะภาพ พระราชทานแนวคิด การใช้ชีวิต ที่เป็นทางสายกลางให้กับพวกเราทุกคน และเป็นกุญแจ ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจได้ทุกยุคทุกสมัย ซึ่งรัฐบาล ควรจะขยายแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนี้ เข้าสู่หลักคิดของคนในชาติ ให้มากที่สุด ยิ่งถ้าทุกคนในโลกยึดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะไม่มีการเบียดเบียนทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด เอาวัดเอาเปรียบ คนหรือประเทศที่ด้อยกว่าแบบทุกวันนี้

แหล่งที่มา : <http://krusuranart.com/index.php/2011-11-24-13-43-57/2011-12-01-17-46-59>

แบบประเมินหลังการเรียนรู้

เรื่อง ทักษะการคิดกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำแนะนำ ครูผู้สอนกำหนดให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือเรียน เอกสารประกอบการเรียน ใบความรู้มัลติมีเดีย สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ ฯลฯ และทำแบบประเมินหลังการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด ดังนี้

1. นักศึกษาสามารถบูรณาการทักษะการคิดกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ..... ระดับชั้น..... วันที่.....

บันทึกหลังการเรียนรู้

เนื้อหา/สาระการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

สื่อ/วิธีการเรียนรู้

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....นักศึกษา

()

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน

()

บรรณานุกรม

หนังสือเรียนรายวิชาเลือกสาระทักษะการเรียนรู้ วิชา แก้ปัญหาด้วยกระบวนการคิดเป็น. (ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก : http://202.143.165.163/ebook_think/chapter/chap1_2.pdf. (วันที่สืบค้น : 20 พฤศจิกายน 2557)

สุรนาถ ปุชนียพงศกร. **เศรษฐกิจพอเพียง**. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://krusuranart.com/index.php/2011-11-24-13-43-57/2011-12-13-06-19-54>
(วันที่สืบค้น : 20 พฤศจิกายน 2557)

นภาพร ลิขิตวงศ์จร. (2550). วารสารศูนย์บริการวิชาการ **บัญชีครัวเรือน : เครื่องมือสู่เศรษฐกิจพอเพียง**. (ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก : http://home.kku.ac.th/uac/journal/year_15_3_2550/05_15_03_2550.pdf. (วันที่สืบค้น : 20 พฤศจิกายน 2557)

ภูวิชย์ ศรีบัวลา. (2547). **อยู่อย่างพอเพียง**. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.school.net.th/library/create-web/10000/sociology/10000-12358.html>.
(วันที่สืบค้น : 20 พฤศจิกายน 2557)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://krusuranart.com/index.php/2011-11-24-13-43-57/2011-12-01-17-46-59>.
(วันที่สืบค้น : 20 พฤศจิกายน 2557)

ว วชิรเมธี007 **คิดเป็นเห็นธรรม**. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.youtube.com/watch?v=_Vthch2u8Vw.
(วันที่สืบค้น : 20 พฤศจิกายน 2557)

16เกษตรทฤษฎีใหม่. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.youtube.com/watch?v=pOtzTvUekoU>. (วันที่สืบค้น : 20 พฤศจิกายน 2557)

เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.youtube.com/watch?v=pzjhwknfBi0>.
(วันที่สืบค้น : 20 พฤศจิกายน 2557)

รายการปราชญ์เกษตร ตอนที่1 ตอนตามรอยปราชญ์เกษตรผู้พอเพียง. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.youtube.com/watch?v=fc5VkqT4B1Y>.
(วันที่สืบค้น : 20 พฤศจิกายน 2557)

ผู้จัดทำ

ชื่อ-นามสกุล	: นายอาคม จันตะนี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	: 55/365 หมู่ 3 ตำบลบางโพธิ์เหนือ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
ที่ทำงาน/สังกัด	: ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
ตำแหน่งปัจจุบัน	: ครู กศน.ตำบล ปฏิบัติงานประจำ กศน.ตำบลบางโพธิ์เหนือ อำเภอสามโคก
การศึกษา	
พ.ศ. 2546	: ปริญญาตรี สาขา นิเทศศาสตรบัณฑิต (นศ.บ.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2556	: ปริญญาโท ศีกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ